

אנשי "הHIGH" – איסיים – בית (אסין)

(סיכוןם, בירורים והערות למגמות ים-המלח*)

המציאות המופלאות מעניטות עז'יפשה (במרחק י'ב. ק"מ מדרום ליריחו וקילומטר אחד מדרום לחרבת קומרא). עוררו בעיות שונות, ואם כי בסופו של דבר עתידות הן במקואה לבאר לנו סודות ותחומות בתקופה הנידונה, לעת כואת עליון הן גונן בבחינותימה חרדה לא פתרוני. ומעל הכל מסקנה במוחנו השאלה הפחותה, אך אולי העיקרית: מי הם הללו שתוירו לנו מגילותיהם וגולו (ואחרות כיווץ באלי, שהיו מצויות לנו מזמן ו גם בהן לא ידענו אל-ג'זון בעיליה), שתרי אם נכונה ההשערה שהטיקו מחוץ מלוא שברי הגדים כי היו בידם כתבים ספרייה שלימה, כמהתיים מגילות ומעלה ? – על ברוח שאוחת כת הארכיה ימים הרבה, עד כדי להיות טיפק ביד חבריה ליצור רבעים מכתבים הללו (– להוציא ספרי תנין); דבר פשוט דא, שאין מדרכה של כת איזוטריה ממין זה לאסוף אל-ביתה ספריים שאינם מקובלים עלייה, ואם תמצץ לומר שאינם מקודשים עלייה, קל והומר לשמר אותם מהוך טיפול מרובה, בלבד וזה, הרוי מצאו בין השירדים שבמערת קטע מס' היובלות² (שומנו לא יאותר מימי יוחנן-הרוקנוס)³. קטע מס' חנוך (או מס' נח').

1 פ' RB. 56, עמ' 586 וכו'. במאמרו של דה-ה, ור' סקרתו המציגת של דיר יהודה רוגטאל (הגנותן סיכום של הממצאים בחקר המגילות עד היום). הסיכום משקף את הממצאים בתחלת חשייב או חhilat 1952) בשם "החתת המגילות הגנות", ספר היובל של הווער למלאת לו שלשים שנה, ניריווק חשייב [להלן בקיצור: ספר היובל], עמ' 229-246 – בימוד שם 232.

2 ר' דה-ה, RB 56 (1949) עמ' 602-605; א. ל. סוקני, מגילות גנות, סקירה ב, עמ' נג' – בקשר לקטע זה טוענים המתארים את המגילות, ש-ספר היובלות היה ידו של גאנזון. מדורש חזוש התmeshב בו" (ראה רוננסאל, ספר היובל 246). זה נכון בילס. ועל זה יש להזכיר, ספר זה היה גם לפניו בעל פרקי ר' אליעזר (ע"י מה שכתב ח' אלבעק במחזרה העברית של "הדורות בישראל" ליו"ט ליטשטיין צונק, עמ' 136-140). אלא שלפי האמת אין אלו יודעים כלל מה היה לפניו: אם המקור העברי או תרגום לעברית, אם רשאים אנו להען לפני מדורש ויטעוו (ליקוט שמעוני לבראשית, רמו קלן, ילינק, בית המורש, א' עמ' 1-15; י'ב ליטערבאר, ספר זכרון לזכ"ס חיות, עמ' דה-רכב), שננדן כיווען על ס' היזבולדות (והוא נזכרה ברדוורו של בעל מדורש תושא) אין אף כל של ספק, שהיה לפניו בתהליכי מלחון אירופי, במודרש זה באה (על-פי פקורי בס' היובל) שורה של ערים מזור אפרום: געש, חזר, סרטן, ארם, מוחנים, והנה געש, חזר, מוחנים (או מנהיג) והמ שפות מקומות יודיעים (חדר יש להזכיר לחצ'ר) אבל לסרטן וארם אין שום מוכן. אלא שהנכח, שכמוקם סדרון יש לקוריא: זרמן (מלכטיא ?, מ') ובמקרים אחרים, היחד, הימנת מוש ש-מצפון לחור בעש" (שופ' ב' ס' או ארטסן) של מלחמת ב', ה, א. לפניו בעל "ויסעוו" או לפניו פקורי תעפרי, היה כתוב Ares

המוחה כעת חלק מס' חנוך⁴) ו גם חלק ממת מס' צוואות בני-יעקב⁵ (הינו כל אותן שלוחות הסטרים. שכבר העיד עלייהם במפורש או ברמו בעל "ברית דמשק"⁶, שעל דעת הכל היה אחד מאנשי הכת; ומן הצד الآخر הגיעו הארכיאולוגים באחרונה לידי מסקנה, שהכבדים הללו הם מתקופת סוככה לחורבן הבית⁷, — תלי ששוב עלו לנו להגיה תקופה ארוכה — מאותים שנה לפחות [135] לפני הספירה — 70 לספירה] לחייה של כת זו, ומילא עשיים אלו (או חווים) להלחות אותן מלכתחילה באיזו כת מפורשת מיימן בית שני. — ואמנם מיד עם הגלות כתבים הללו ויתרו כמה חכמים (מטעמים אחרים, גיאוגראפים בעיקר) לוויקק אוחם לאוֹתָה כיתה שלרובה להם על-כל-פנסים יותר מאשר «הפלוטופיות», שמנה בין-מתתיהם — לאוֹתִים⁸. אלא שדעתו זו עדין מופסקת היא ותוליה ברפון וודין יש רג'ים שוחכים להלחות את הדין, אף-על-פי שגם אלה מודים, שקרובה ושייכותם כמהות. מוצאים הם עם זה כמה סימנים שאינם נוחים, לדעתם, להשכה זו.⁹ ושוב יש חכמים שדוחים «הכלת» זו מכלול וכול ודעתם גותה ליתויים אחרים, או גם בוחרים

(ארס), או מעין זה, בט' הוכחות שלפנינו נזכר מקום בשם (Arisa) ובא המתיק העברי שלאורה וכן ועשה מוה: ארם (כמוקם ארם). יש עוד להזכיר, שבתקופה שהוטיס לוייטראן כתוב במקומות ذרים: חסרן והוחזק סְעַטְסָאֵג¹⁰ שבצאת יהוד, להן איטוא מודרנו של אל. כהנא (בבבאו ל' היוכלים בספרים החיצוניים, כרך א, ע' ריש) המשער, שאף הם, בעלי המדרשים, היה לפניו כת היכולות בעברית¹¹ — יש להחlicht בחוזאותו, שבודם זה לא היה כת היכולות קיים בעברית המקורית, אלא לכל היית בהתקע מלשון אירופית (מיניות או לטינית — רק אולי אין סימן לצע"ז ומח"י), ואולי גם בעבורו שהרי מה שמאכו פטוש ליברי הימים המיווס לתלמידו ר' יוסי, ר' קירכוכים, 36, מתיחס לווד מלך). הוכר והחרון ל' יחלות בעברית (וגם זה אינו חזאי, לפחות כהנא, שם ריח), הוא אצל הירונימוס אולי מלאותו דור זה נשארו אולי תה' ושם ר' איהלה לקוטם טפרות זו ועיבורים על פיהם — ר' להלן הערת 45. — על כל מני הכותש תורגם מן היווני, כפי שתרבשו מכבר חכמים, ויש לי ראייה נוספת, ביבלוות ז, 4 הוא אומר בינהו: «ועש את השער ראשוונו, ויש מומו על הבשר אשר על עילבך, ביבלוות ז, 4 הוא אומר בינהו: «ועש את השער ראשוונו, ויש מומו על הבשר לכחות קְרָן (קרוי מובח) ב' קְרָאָס¹² — בשאר.

3 ר' מה שכחתי בהדרור, שנה כ"ט: כה כתלו תש"ג, הע' 12.

4 Biblica J. T. Millik 4 כרך 32 (1951), עמ' 393—400.

5 W. H. Brownlee 5 ב' BA (1950), עמ' 51, פ"ג, 1.

6 ב"ז (ברית דמשק) ג, 14, ח, 23 ור' ב', 17 ואילך.

7 קאלה Vetus Die hebräischen Handschriften aus der Höhle, 1951 ובעהן Testament I, pp. 40 ff. ואולם ר' נגה זה מתארו של D. Barthélémy 8 הבינו אותה סוקניק, ויפון סומר, ברואני ואחרים. הטעם הגיאוגראפי היה שלו עדוות של פליגוּס (ר' בגדים) ישבו האיסיים בגבול ים המלח, ובכיבתה זו נפצעו בתגולות ברואני ערך השואה בין כת וחור לאוֹתִים ב' BA (שנה ווונא) 1950, עמ' 30 והלאה.

9 כך דרך משל פרוט' אולבריט, מתקופת האבן ועו' הנזרות (במהדרה עברית שחזא בקרוב) עמ' 214, 223. לטענותיו אשוב להלן בפניהם.

לסייג עצם בשתייה בנדון זה¹⁰, או להוציא לאלו שם לעצםיו. כללו של דבר עדיף אין פרשה זו גראית להיות מחוודת, ועדיף למודיע ולברור אלו צריכים, כדי לבטל מעליינו את הספקות.

ושוב. בין שכת זו ואיסטים, או סנית מן האיסטים הוא, בין שהיה כת לעצמה, שיש להסתמוכה למקורות קודמים לאלה או מאחריהם. או שונאים — כת זו יצרת, כאמור לעיל, כמה ספרים גדולים מן החיצוניים כבר בתחילת ימי החסלאונאים, ודבר מסתבר, שהם יוצאו גם המתרגמים ספרות זו ליוונית והמתיצים אותה בחוץלארץ — היכן איפוא זכרונם של אלו אצל התכמים? והרי עכשו שוב אין לפטור ספר כברית דמשק¹¹ בבודה. בצרירה של כת קטנה, שבבקעה לשעה אמורה שירתה ונסתלקת מן העולם. והרי, צבת בצתת שעוויה, ויש רציפות ויש המשך ספרותי ואידיאוני למשך דורות רבים. לפני עשרים שנה הוכח פروف' ח. אלבקע¹² בדבראות נאמנות, בספר היובלות וחתבר עלי-ידי כת (לא-צדוקית ולא-פרושית). דבר זה נתאמת כתם לחלווטין, ואיפלו אם אמרנוו (בדעת אחים). שאין ס' היובלות והחלקים הקדומים של ס' חנוך מסודם¹³ — על-כל פנים הם שתווי נושאיהם והם שהשללים — הדברים אמורים בס' הגוזר, כפי שWOOD יתבאר במה שלשניים — והם שהעבירות (צעדות המערה) לדורות, הרי שוואזרבו חכמים לגלות פנים באלה, שפרסמו דבריהם ברבים, בכתביהם רבייכות, בעלי כושר ספרותי, שעשויים לעשות רושם והם מופלים מהם בכמה גופי הלכה ומתחים דברם נגדם במפורש וכרכמו (בס' היובלות ובברית דמשק). והרי קל-זומר: צדוקים שאין לנו מהם ולא כלום. דיברו בחכמים בהם ורבבה, הללו שוחשיירו אחריהם ספרות שלמה — לא כל-שכן.

בצד יתפרשו דברים הללו?

במה שיבוא רצוני לעמוד על גופי שאלות הללו ווגם אגסה להסביר עליהם תשובה. אקרים ואומרים: כ碼ומה אני שספרים הללו הם באמת מעשה ידי האיסטים (אלא שיצאו מתוך ידם באסטדיות שונות ובזמנים שונים), ואנשי ברית היחד¹⁴ הם הם האיסטים בוגוטם. ובשם אחר — אותו שוכנו בראש מאמרנו — נזכרים הם גם בספרות החולמודית. ואת-על-פי שgem זיהוי זה שערו מזמן חכמים (אם גם בודדים). אפשר רק כתם להביא כמה ראיות של ממש ולבטוו במדה קרובה להשמע.

II

והרי עניין האיסטים.

א קודם כל יש לנו בדבר זה עדות של גוי מוסיח לפיו חומו — פליניוט.

10 טיריך רואה בהם — אביגנסינדרוניים, קלחורי — סיקרים (היטפורה של הבית השני [משירב], כרך ה בנטפה).

11 פסום. מ. ז. סgel בחר לבנות אותו כת היחד (ר' חרבי שונה¹⁵, כב, משיא, עמ' 136—132); וכך ח. ילוּן, הצפה, יד ניסן תש"ט, סיינ', כה, עט' רצג (אתרכך חור בו וביסס את ההשווואה הנכונה בליתם: יהור = עזה, סוה, במאמרו החשוב שבסורת ספר כת, תשייב, עמ' 65—74).

12 1930 H. Albeck, Das Buch der Jubiläen und die Halacha (נדוחת המני של בית המorderש העליון לכהנת ישראל בברלין).

13 אלברט, מהקמת האבן וכו' (טהורת עברית), עמ' 214, ור' עמ' 206—207 (שם הוא מקדים ספר היובלות עד למאה ה-3).

שחתית גוטו בארץ־ישראל. לפי דבריו¹⁴, ישבו הלו במדבר יהודה «מעל ליריחו». ותרי' זו חולמת את מקומם המכיצות ומקומות בין העלמיין, שמצווא בסמור (בחורבת קומראן). אולם אין לנו למצות בוות את המידות ולומר, שrok כאן ישבוי אדרבתן. שני עדים נאמנים לנו בוות — בז'מאתיתו ופיילון — שנונגורו בכל מקום שישראל בארץ ישראל שרווים בו (וביחוד בכפרים, שכן עיקר מלאתם, לפי אלון — עבדות אדמה היהת), אלא שכגן, במדבר, קבונו להם כמיון מרכז. ובאמת מפרשנות דבר זה גם המגילות: «כתוב» אחד (בספר «תקנות הברית» [בקיצור להלן: תח'ב]) או, כפי שכינוו בלשון נמלצת: מגלת הטרפים, או ס' סרבי (יחיד) אמר: «אבל יהללו בכל מגוריהם», ואלו במקומות אחר מדבר על «עת פנות הדרך למדבר» (תח'ב ח. 14; ט. 19—20). למדך: היהת תקופת מסויימת בחיה הכת, שהרגישה פעילותם את עולם. וכפתה על רכבים מהם את הייצאה למדבר (על זמן יציאת זו — להלן). ברום ריבט נשתיריו במקומו.

ב. שניית עולם לכאנ מנוגנות הכת, כמו שהם מפוזרים בספריהם עם היליכויזם של האיסיים בכלל העניין ובפרט הדברים עד לימייה כוותא, שאף־על־פי שעדיין חסרים אנו כמה וכמה מקבילות, אם מפני העדר פודיות, אם משום שהחומר שבידינו מוקטע, אפשר עם זאת להחליט. כדי אפילו באלה להוציאו אותנו מן הספק, החקילת זו אוני עורך כאן סקירה סיונופטיה בין שני המקורות העיקריים: בין ברי' מתחתיו [=ב'ם להלן] מות (ביחור עלי־פי מלחתה היהודים ב. ח. 2—3. ובמקצת, כפי הצורך, גם ממוקמות אחרים ב'מלחמות' או ב'קדמוניות' וגם מפלון¹⁵) לבין «המגילות» מות אלא שלא כמוות שנוהג עד כאן לא אצמץ מקבילותיו למגילות החזרות בלבד. אלא לפי כל השיטה האמורה בוות אכלייל גם את «הספרים החיצוניים», שמניתו לעיל.

המגילות

וכל הנගלים לאמתנו [=המתנדבים לתוכננו לבירה] יビאו כל דעתם וכוחם והוגם ביהידיאל [תח'ב א 11—12]. שם, ו. 19, מבואר שאין מקרים זוננו ומלא כתו אלא לאחר שuber' זמן בסיכון מחוץ למוחנה ושנתינסין אחות בפנים ה'יתדר'.

חטרה מקבילה.

בטקסט שלגנינו אין פרט זה, אבל יש תקנה דומה (תח'ב ו. 13—23), שאין חבריהם, וכן גם הממנונים על כל דבר

מלחמת היהודים

הגלווה לחבורתם מפרק ראת הון לכל המסדר... נכסי כל היהודים מעורבים יחד והון אחד לכלום (פרטים ב. ח. 4).

אין מושחים בשמן כי חזובים שהמשם מטבח.

לובשים לבנים. הפקדים על הון נבחורים עלי' כל חבריהם, וכן גם הממנונים על כל דבר

14 Hist. nat. V, 17. וכן מוכרים אותנו שם דיו כritisופטומוס (מן התאה' והראשונה אהיה¹⁶) לפי עוזות טופר מולדותיו טיניסיות (ר' שילר, תולדות עם ישראל (גרמנית) [=שירר להלן], חלק ב, (טהרי ז) 658).

15 פילון, על חרות הצעיק, פרק יב, סע' 76 (בעברית: «כתביו היסטורייה» בתרגומו של מ. שטיין, עמ' 155); בקטע מ-טנגוריה על «יהודים», המובא אצל אבסטיו Praepr. Evang. VIII, 11, 1. (אצל שטיין, שם, עמ' 159), בז'מאתיתו, מלוחמי ב. ח. 4 (בכל עיר יושבים רכבים מהם).

מכניסים חבר חדש אלא על דעת נבחרים על-ידעת הכל.

לפניהם מתרחשת השחר אינם מוציאים מפיהם דבר חול והם פוגנים אליו

(—לשם), בתקפותם. כאילו מוחלים פניו לעליות.¹⁶

אחריו החפה יוצאים לבעודת עד שעה חמיש (= 11 לטני הכהנים לשעון האירופי). כשהווים חוגרים איזור בד ורזהצים בימים קרים ומשם חולבים בטהרתו, "כהולך למקום קדוש" — למקומות הטסודות, וזאת והמבשלא מגישים לטני היושבים לחם ותבשיל אחר. — לפי קדמוניות ית, א. 5. האופה והטבח הם כהנים.¹⁷

הכהן מבורך לפני האוכל ולאחריו. לפניו הברכה — "חטפה" — אסור לטעום.

"אין המוסבים שותיםין לעולמים," והם מודדים את מאכלם ומשתמש רק כדי שבעמם "[לפי טשוטר]" — "משחת" — משקי

אות אחרים חזץ מין].

"והיה כי יערכו השלחן לאכול או התירוץ לשחות. וכתנו ישלח ידו לרاء" שונה להברך [=לברך] בראשית הלחים או התירוץ" [א. 4—5].

"התירוץ" פירושו בזמננו זה: כל מיini מתיקח חזץ מין, עיי' ירוש' נדרים ג', א (דף מ, ב); "הנודר מן התירוץ אסור בכל מיini מתיקח ומותר בקץ"; נoir שם ב. א (תחילה דף גא, ד) "תורה קוראת לאשכול יירוש' (שצ' סה, ח) ובני אדם קורין לגורגרת תירוץ"¹⁸.

"אל ידבר איש בתוך דברי חברו טרם יוכל אהיתו לדבר, וגם אל ידבר לפניו תוכנו והכוון לפניו. האיש הנשאל ידבר בתרו" [שם. ה' 11—10].

ווטל גם עונש מסויים על-דבר בתוך דברי חברו" [ה' 9].

16. ש. ליירמן Proceedings Am. Acad. Jew. Res., 1950, עמ' 399, משואה כתען הגינוי המסתים ברכבת יוצר אור בשחרית במלים: "קומי אורי כי בא אווך וככון הי עלייך ורטה, באיזי המאוות". על זו יש להסביר, שפטוק זה ופטוק אחר בדומה לו (אל הי יואר לנו — תחלה קית, יי), שנמצאו גם הוא בקטע מן מגילות, וגוהיגים היו לוטרים גם בפרובינציות, וכבר שער אלבגון (חולות חטפה והעכבה, א, תורת-ה-וד, עמ' 19), ש-פטוקים אלה משיחי מפורת אי' הם והרבבה מהם במניגי צורת הדמיות.

17. ר' לוח שירר, ב, 666 (מחה' ד), הע' 63.

18. مكانו שאין יכול לעמוד שחיין לזריזות (f. 56 b): מוכא שירר, ב, 666, ועי' שם (674), שלא ת מ |תחנן בזאת מהו לאיטו יין. באמת רק עלי-מ' הורש אמור היה להטיק מעין זה (ר' נבר שמוני בהערתו ל"טלהת היהודים" במרגומו חלק ב, עמ' חכ).

אל ימושל איש מן המחנה לחביא איש
אל העורה [ולוחת] פי המבקר אשר למחנה.
אל ישא ואל יתן עט בני השחת ואל
יעש.. דבר למקח ולמכר כי אם אמר
למבלר אשר במחנה... על פיתו יבואו
באי העודה איש בחרו" (ב"ד יג, 13 וגו').
ואם באחד [מן] הכתנים... דבר בחימת...
ואם בשוגג... ואשר יכחש (יעפע) במד'
על... אשר יצחח רעהו (זהה דינו קו"כ').
החברים מוזהרין "להוכיח איש את
רעתו באמצעות וענוה ואהבת חסד לאיש.
אל ידבר באף או בתלונה או בעורף
... אל ישנהו [בקרב] לא, כי בזומו
יוכיחנו... והאיש אשר ילך רכיל ברעתו"
וכו' (תה"ב ג, 2; ה, 25—26; ג, 15).

"ולא ישבע". וגם באلف ולמד וגט
באיל וולת כי אם שבועת [הברית א']
באלות הברית... והבא בברית לחוק
עולם... שבשבועת הברית יקימו עליות"
וכו' (ב"ד ה, 1 וכו') (א"ש יזכיר
דבר בשם המכבד על כל תיגזרות) וכו'
 וכו' — ותבורלו ולא ישוב עוד אל
עדת היהוד' [ג, 27—ג, 2].

והרבבים ישקודו ביחיד את שלישית
כל לילות השנה לקרא בספר ולדרוש
משפט ולברך ביחיד... ואל ימש במקומות
אשר יהיו שם העשרה איש דרש בתורה
יוםם ולילת תמיד' (תה"ב ג, 6).
ספר היובלות פרק י' מלאך נשלה
לנכח אחורי המבול כשותרו הרוחות.
שליחי משטמה [=השטן] להשילח פגעים
ומתולות באדם. — למלמדו "רפואה"
מחלמות. למען ירפא בעצי הארץ..
ויכתב נח את הכל בספר כל מני
הרפואות... ויתן את כל הספרים לשם
בניו.

ב ס' חנוך (חכוש), י' 4—6 ובמ'
בוא בספר אסף היהודי [מושב בית
המדרשה לילינק ג, עמ' 155]¹⁰ נקרא

¹⁰ ע' ג' יליק מבוא חלק זה, עמ' XXX—XXX. אולי כאמור בסוגי קטע
זה לא רק בכ' היובלות אלא גם בתגורר פ' ר' רון נזכר הטלאר רפא והמלאים מכונים
"פאופיב" (ר' גם ליקון, הע' 5).

לא רשות המבקר אסור להם לעשות
דבר (פרט להחזק ביר עני ולהטאכילה).

קובשים כעפס.

נאמנים ורודפי שלום.

והיויזא מפיהם חמור משובעת והם
גדרו על עצם לבלי השבעה... והם
אמרים כי כבר נחתם דין האדם אשר
לא יאמנו דבריו בלתי אם בנשאו את
שם אליטום".

שוקדים. בכל כוחם ללמד ספרי
ראשונים ויתור מכל את הספרים
שנמצאוה בהם חועלת לנשماتם וגופם.

למודם חוקרים ודורשיים את תוכנת
שרשי הצמות המעלים ארוכה ואות
כוחות האבנים להסיר כל מחלת".

המלך רפאל. בקטע האחרון פורש עדר,
שרפאל ושרי הרוחות (הטובים) מרים
לנה «עצ' הרוחות עם כל דשאותם
וירקיהם ושביהם ועקריהם ווירוי»
עהם. כל דברי רפואתם למרפא
ולחיזם».

“וכל המתנדב מישראל להוסיף על
עצת היהוד — יזרושחו ואיש הפיקד
בראש הרבים לשכלו ולמעשייהם ואם ישיג
מוסר... ויהיבנחו בכל משפטיה היהוד...
וכאשר יצא הגורל על [פי] עצת הרבים
יקרבו... לעצת היהוד... לא יגע בטוהרתו
הרבים עד אשר יזרושחו לורו ולמען
纠ו עד מילאת לו שנה תמיימת. ובמילאת
לו שנה בתוך היהוד... ושאל הרבים על
דבריו... ואם יצא לו הנורל לקרוב לסוד
היהוד. יקרבו גם את חוננו ואת מלاكتנו.
(אך עדיין) אל יגע במשקה הרבים עד
מילאת לו שנה שנייה. ובמילאת לו השנה
השנייה יסקרוו על פיי הרבים ואם
יצא לו גורל... יכתובו בסרך חכוננו
(תה"ב ה. 22—22).

השנה הראשונה של ביום היא הומן
שעמביינס” אותו לפי מגלהנו עד אשר
ישיג מוסר (לנכנו כד ברונגלן):

“כל הבאים בסרך וחוד יעברו בבי:
רת לפני אלי” (הש' המבו לעל מביד):
“וחבא בברית לחק עולם. בשבעות הבי'
רתית יקימו עליהם”, ושם א. 17: “איש
הלאץן — אויב הכת — גורם לאסרי
דרך” — לתערירים בהם — להרבך בהם
את אלות בריתו, להסיגרים להרב נקמת
נקם ברית”) לעשות הטוב והישר...
לאחוב כל אשר בחר (אל) ולשנוו את
כל אשר מסס. ליחסוק מכל רע ולדרכך
בכל מעשי טוב ולעשות אמת וצדקה
נשפט הארץ. לא ללקת עוד בשירות
לב אשמת ופני זנות וכור לאחוב
כול בני אורה... ולשנוו כול
בני הארץ. הכל יחי ביחד אמת ווננות
טוב ואתביה חסר ומחסנת צדק. איש
לרעתו בעצת קודש” (תה"ב א. 16: 3—

[א'זין קבלת החברות]
הרצו חספה על חבריהם גוטלים
עליו להיות שנה אחת מחוץ, ולכלכת
בדרכיהם ונוהנים לידיו גוריין קטן ואולד
ובגד לבן. וכשעמד בנסיך לוקח חלק
בטבילותיהם כמו טהרה. אולם רק
לאחר שבוחנים מודתו ועד שנתיים.
מוחר לו לבוא בסודם.

אך עד שמתירים לו. ליגע במאכלם.
חייב הוא להישבע “שבועות עצומות”:
כי ינתג בחסידות כלפי מעלה בצדקה
 כלפי אדם;
לא יעשה רעה לחבריו לא על דעתו
 ולא על דעת אחרים;
ישנא הרשעים ויעוזר לא-
דים;

10, ב' 24, ור' גם ח' 1—4].

אין מקבילה.

זהה נאמנו לכל אדם ובפרט למושל, כי אין שלטון ללא רצון אליהם. וכשיהיא קלא מושל לא יפעל בתפקידו ולא יתנסה על נתיניו בגדרים קרים וכור' ²⁰ יאתה אמת ווכיחה דוברי שקר, ישמר מגנבה ו'מכסף גמאס' ;

moboa במקבילה הנה' /
ואם בהונן היחד יתרמה לאבדו ושלמו ברושו [ח' 6], אם ימצא איש אשר ישקר בהונן והוא יודע ויבדולתו מחריך טהרתו הרבים [ח' 24].

השי אויל חנוך קד', 10 : «כאשר יכתבו באמונה את דברי .. ולא ישנו ולא יחסרו מדברי .. כל הצדיקים אשר למדו בהם יבואו על שכרם».

„ולסתור את עצת הטורה“ (מחהיב ט, 17) „וכל דבר הנסתור מישראל ונמצא לאיש הדורש אל יסתורו מאלה“ (למי שעמד בנסיוון שנתיים — ח' 11). (הבא מתחזיב) „לא לשוב מהזרו מכל פחד ואימה ומצרף נהיות (העתדים ליירע) בממד שלט בליעל“ (=השתן) (א', 17).
בגון ס' חנוך.

ר' מהיב ו' 24 — ז', 25 (מושיכאים את העברין מן החברת למשך זמן, או גורעים מנת לחמי, או גם מגרשים אותו כללה).
כמעט כל דין יוצא לפניהם על פי „הריבים“. „ואשר יוכיר דבר בשם הנכבד... והבדילו ולא ישוב עוד אל עצם היחד“ [ז', 27].
ואולי שיריך לכאנן ב' י' ח', א': [ולא ישבע]. ותורת משה אל יוכור ועבר וחולל את השם. ואחר זה (שו' 3): „ואם

לא ישנה מן הלשון אלא כפי שקבל :

לא יגלה סודותיהם לזרים ואני אם יעונת עד מות :

. ישמר על ספרי הקודש שלهم ושמות המלאכים.

[עונשין]

וזам יחתא מוציאים אותו מן החברות, ויש שימוש המגורש מרעב מחוץ שאסור הוא, מהמת שמירת על אכילה בטהרה — ר' להלן, במאכל זרים.
אין מוציאים דין אלא על פי מאה איש לפחות.
אחרי השם מכברים מכל את שם החוקק ומהלך שמו יומת.

²⁰ ככלפי אזהה שלפעון הדרורים אמרויהם: אם כלפי גוים — רומיים — הרי נלחמו בהם האיסיים יוחר עם כל ישראל בימי המור הגרול ואזק העיטרו טקופם מבבאי (יונתן האטי, מלוחמת היהודים, ב', כ' 14, ג' 1—2), וכבר לפניו נמנעו ביטורים על-ידייהם (מלחמת ב', ח' 11, פולון, על חרות הזרוק, יג; בעכובית: כתבי פולון, בתרגם מ', שפין, עמ' 157—158).
חו אטרר כלפי מלכי ישראל אם כן, אולי ראייה מכאן שתהארו העקי של יוספוס בוה (מלחמת ב', ח') הוא מתקופת בית הורדוס (מנחן האיסי הוא יוזרו של הורדוס — קומוניות טו, י', 5).

באלות (נשבע) ואם עבר — אשם הוא וחתווד והшиб ולא ישא [חטא ל[מוות]
[משמע]: שם נשבע בתורת משה ועבר
— חייב מיתה].

«להשמע הכל איש לרעהו הקטן
לגדול... וישמעו הקטן לגדול למלאכת
ולממון» (ה. 23, ו. 2). והכוהנים ישבו
בראשוונה והוקנים בשנית ושאר כל העם
איש כחכונו» (ה. 8).

«והאיש אשר יירוק אל תוך מושב
הרביבים ונגעש שלשים יום» (ה. 13).

ר' ספר היובלות, פרק ב, נ, וס'
ברית דמשק י, 15 וג'ו.

אולי ב' ד' ה. 11: «וכל אשר
הובאו בבריות לבתיהם באו אל המקדש
להאריך מוכחו חנוך ויהיו מטפוני תחולת
... אם לא ישמרו לעשות
כפי רישום התורה לקץ הרשע»;
שם. יא 18 וג'ו: «אל ישלח איש למוכחה
עלתה ומנוחה ולבוגה ווץ ביד איש טמא
באחות מן קטמאת להרשותו לטמא את
המובח» (עי' על ות להלן).

ותיירים במקומות זקנים יז.²¹

אוסרים יריקה באמצעות או לימיון.
מהMRIIM יותר מכל היהודים בשמרית
שבת.

מחולקים לד' מפלות של טהרה.
למקדש הם שלוחמים נדבות ומקריבים
קרבנות (אבל) בשוני של טהרות שמת
חשובים לנכוון, ובכלל זה מפעוביים הם
מתחומות המקדש הכללי והתרימת מקריי
בימם קרבנותיהם ביןיהם לעצמם» (ז עלי-
ידי אחרים?) (קדמוניות ית. א, 1).²²

הרי שביקרי הורבים: שיתופי נכסים, ההקפהה היתירה ביציאות תשבת
ובהלך טהרה; פרישות מין; והירות בשבעה; טודות ושמות מלאכים; אופן
קבלת חברים: מנהגות, דרכי העוגנים, כיבוד בוהנים וקנים; איסורים מיהדים
(יריקה!) עיסוק בריטאות עליידי שעבים — יש כמעט הקבלה גמורה. ואשר לחסר
הרי אף באוטו ספר התקנות של הכת החרדים נגראה דסם ואף הוא עשי לקטינים.
וחשוב אולי לא פחת מזה, שאין דבר במנוגות המתוארים, שסתור את התיאור
שיש לנו מן האיסיים.

הוא הדין באמונות ודעות של הכת בהשוואת מה שידוע לנו על האיסיים.
בשבא בן מתתיהו להציג בפעם הראשונה בספריו «קדמוניות היהודים» (יג. ה. 9)
את שלוש הכתות ואת ההבדלים ביניהם, והוא מעמיד אותו קודם כל וועל-הכל
על הבדלי השקפות בעניין שכר ועונש והשגהה, וכך הוא אומר: «הפרושים אומרים
שמקצתן מן הדברים ולא כולם הם מעשי ידי תגורל [— מידי שמיים] ומקצתם
תולויים בנו אם לחיות או לא. האיסיים סבורים שהגורל הוא המושל בכל ואין שום
דבר קורה לאדם בלבד גורתיו». וכך גם במקומות אחר (קדמוניות ית. א. 5): «על דעתך

21 מודגש דבר זה גם פילון (בתרגום של שטיין — בקטע מן ה-«פרטראציזו» —
עמ' 160 ובעיל חרות אידיק — שם 157) מדה זו מיחס בנטהתיו גם לפרשיות, מה שעה לה
ייפה לאבות דרי' נתן (הו' שכטר), פרק לד, ויה מקום שאיה מוזא וקנים יכו.

22 חפסחין כאן את הגירסה הפערית — לפי הינו הוזאת ב. נויה (ר' לוה זבריו של Suppliband IV, 396 של המותקן' של התרגום הלטיני (אולום קרבנות 'איןם' מקריבים) אין להוציא כל וופיע. שואאים התנגדו לקרבנות, בעקבות הנගאים וכור' (ר' קלונגי), היסטורייה של בית שני, ג. 114), וב לפי נוסח זה (שנתוך) רצוי להזכיר, אלא שלא יכולו בוגל ישותו בטהרות, לפוכו ססמה וופכילהן ר' להלו בנסים ובחרה. 33.

²²²א ר' כרך, פונטושרייט 1913, עמ' 105, וSECRETAR במקומו.

²³ שירר, ב, 460, 666: «לטעה מוכיה כבר עצם הביטוי ἔμαρτυρεν חור ומוור

אלכל תרושה יהודית, שלכל הטעות עניין לנו כאן בגיוון יוני חוק של השקפות. יהודיות».

במובא לעיל: עוז לצדיקים ושנאה לרשעים). כל הפטקה הארוכה בס' הchallenge ג. 15 — ד. 26 אינה אלא הרצאה של רעיונות בלבד: «מל' הדעות כל הווה וננהיה, ולפנוי היותם הכנין כולם מתחשבת ובבהיותם לתעו' — דתם, כמחשבת כבודו ימלאו פועלתם ואין להשנות כלל שינוי... והוא בראאנש... וישם לו شيء רוחות... רוחות האמת והעל. ביד שור אורים ממשלת כל בני צדק בדרבי תולדות תאריך וממקור חישך חולצות העול. ביד שור אורים ממשלת כל בני צדק בדרבי אור יתחלכו וביד מלאך חישך מל' ממשלת בני עול ובדרבי וחושך יתחלכו, ובמלאך חישך חווית כל בני צדק, וככל הטעתם ועוגנותם ואשותם ופשיע' מעשיהם במשיחתו... וכל נגיעהיהם ומוועדי צורותם במשיחתו משפטם וכל רוחי גורלו להכשיל בני אויר... וככפי נחלת איש באמת וצדק וכו' (=Cc) ישנא עולה: וכירשו הנורול עול — ירשע בו... כי בד בבד (זה פעיל-יד זה) שמן אל עד קץ נהרגה ועשות חרשה» (= עד הקץ האחרון ועד זמן הבריאת החדשה לעולם הבא — ר' ד. 16 — 23. וע' עוז לנקון). רעיונות «טרטמוניטיטיים». ככל מהציגים עד בבירור למשורר (בסוף הספר): «כי [לא] אדם דרכו ואנשׁ לו אין צדדי, כי לאל המשפט (הג'ור) ומידו תומ'הדרך, ובຽתנו נחיה כל, וככל הוויה במחשבתו ייכנו» (יא, 10, ור') שם 17. ובענין «גיגרל' מתרפרש עוד באחת המגלה, שלעומת «כל בני אויר איש בגורלו בעצתי-אל» (א, 10), «כל אני גורל-אל ההולכים תמיים» (ב, 2) יש «אני גורל בלבילע» (ב, 5). אמנים קשה להחליט (ביחסו למראת פסקוק כמו זו, 23: «עד הנה — עד בוא הקץ האחרון — יריבו רוחי אמרת וועל בלבב גבר יתחלכו בחכמה ואולת... יונחילן לבני איש. לדעת טוב [ורע'], אם הגיה המחבר באמת מה שיש להגיה בביטוי זה (ואם אין לפרש את הדברים כמו בזאתות יהודות וגדר. ש愧 בהן יש לשון דומה, אבל בזואו לא-ידטרמיניסטית). אבל אם יש הפלגה בדברי בונ'מתהיהו, של רעת האיטים הכל תלוי בידי האלים ותגורל הוא המושל בכל — על-יסוד דברים כאלה מה קלה ויתה ויתה ויאצא. ובאמת רק מעתה אנו עשים להבין לדברי פילון כשהוא אומר על האיטים: «באלהיהם יראו מקר כל טוב שלא ליחסו לו כל רעה». לדברים אלה, כפשתם, כאמור אדים מישראל המתמי באליהם בוראו כל ומושל בכל — אין שחר. אבל הם מובנים רק כתוך כתוב, כמו מגלה התקנות ג. 24: «ואל ישראל ומלאך אמרתו — עוז לכל בני אויר». אמנים הוא ברא כל (ג. 25 גם רוחות אויר, גם רוחות חושך), אבל את שליטון תרע מסדר ביד בלבילע. ובידו (וביד שר ארים) — ממשלת הטוב. השפה ע' או התבטאות «טרטמניטית-דואלייטית» קצניות כזו (עד כמה שהללו אՓשרויות גבולות דת מונוטיאיסטית כשל ירושאל, שהקובע בה מעשה המזוהה) נמצאת אולי עוד בספר אחד (שהוא במקומו זה בזואו מידי אותה כת). בספר ספר חנוך: «וועתא אקרא לכל נפשות הטובים אשר לדoor האור (לבני תאר) ואתפרק כל אשר גולדו בחושך. (בני חושך)».

וכן הדבר באמונות בנצח הנשמה ובגמר הטוב והרע.

«הנה הם מאמנים — אומר בוז בונ'מתהיהו — באמונה שלמות כי היפות כלים, יען אשר אין חכם מתקיים. אולם הנשימות תשארנה לנצח ומות לא ישפט בהן, יען כי צמחו מהאור העליון (אייתר) ובהתאם הטיב נמשכו אל היפות כמו אל בתיכלא, ואחרי עזבן את מוסרות הבשר כאשר كانوا חן גמלות לחפשי מעכבות ארוכות ומתרשחות בשמה למרום»⁴⁴. ולהלן הוא מוסיף: «וחם מתחוננים בדעתה אחת 24荻ה השקפה ממש שומה גם כפי אליוור בן יאיר, ראש הספרים בפצעה (כראה

עם בני תחננים, בהריאותם. כי הנשומות הטובות היו מעבר לים אוקינוס, במקומות אשר אין גשם ושלג, ו הם שליטים בין לרעת ורוחאים (spiritus) מנשבת שם תמל'דים אוקינוס ומשיבת נשמה. ונחלת הנשומות הרעות היא קרון חשכה, מקום סער וסופה ויסורי נצח... ובזה הם רוצחים להריאות, לראשונה, כי אין הנשומות יכולות אחוריין-כון להורות את האדים לבחור בטוב ולמאוס ברע וכור. וזאת היא גם דעת-

אליהם (התיאולוגיה) אשר האיסיים מלמדים" (ב. ח. 11).

בחיבור זה נבלעו שתי השקשות שונות על גורל הנשומת לפני האחת חורתה הנשומת למקורה ולמי ואחרת מתחunganת היא בגין-עדן, הגמצא עלי אדרומות. שני רימויים אלה מצויים בתلمוד ובספרות המדרשית (קדומה והאפרוכית). גני העדן²⁸ הוא לפני האגדת, גן משפט נטווע בארץ והונשנת נחנית ווכה לקורתיריה שם (אבות ד. כב) ומושכין בו נחרות אטרסמן. גם בספר חנוך (כב) נמצא לאין מאים היה הגיזר, שבמקומות תמיוחר לנפשות הצדיקים (בארכין) יש "מעין מים מאירים היה כתוב: חיים?" לHon.²⁹ לעומת זאת מפורש בהרבה מקומות בספרות התלמודית, שהונשומת היא חלק אלוה ממעל ושם היא שבת אחורי המות: "עיקוד ה' אלהי

יעס' עדות האשת החכמה משפחתה שנשאה מהרוּגָה מזודה): "אסון האדים הם החים ולא הםות, כי המות קורא זורו לשומות ושולח אותן לשוב אל גונה הפטורה, אשר שם בינו לבין כלבתי הנטenga עוד לזרבת. ואולם אחר תפאר מהascal המשוק אורה אל האדמה... ותיגע אל משכנן נחלתו, רק או תחליף כה בחזים... כי תחיה כלaltıים". לבוארה אפשר למלוד מכאן על הקשור בין הסיקרים לאיסיים (cdror שמלאו מטעם אחר פרוס). י' קלונר, כשומה נלחמת על חרותת, מהרוּגָה, ג' עמ' 305—314) אולם לאחר שהשפות כללו, כפי המובא להלן בטנבים, הן השקשות כלל ישראליות (ורחות אצל התנאים והאמוראים), אין הן מוכחות עד מזומה, מגד אחר מטה שדאש הסקרים אלגור בון יאיר הוא קרובו של מנהם בן יהודה (מלחמת ב. יז, 9) ועוזרו ואחר מותו נמלט הוא למזודה, שנחנכם כבש קודס לכוי, הרי שרואו לומר. שהסיקירות היא בנסיבות התחותה מזואה של אותה כת, שישוד יהודה אבי מנהם (שם. ב. 1) או הסוף העקר של כת זו, שנחטעה בון הסדרושים (קדמונות יה. א.), ואילו הקנאים דם פלגי נבד מטה וטמניהם בין יהודה והללי [בשם מוקם לא נזכר שיש קשר גנטי בין הקנאים ובין יהודה הגלילי, רק החקרים והගים משומם מה להסתמך קרובים. הקנאים שונים גם מאנשי יוחנן מנושיחלב (מלחמת ג. ג. 13)]. בראשם ועםם בזמנ המזוד אלגור בון שמעון וככירה בון אמריקולות (ה. ג. 9—14; ד. 1, לפ' ח, ו. 1) היה בגרואה אלגור מיסד הכת. אין גם ראייה, ששמעון בון גירוא סקי היהו, לכינוי זה וככה אצל בקיותה ריק אלגור בון אייר. כת הסקרים נסודה בגרואה על-ידי מנהם (כחמשך למשעה אביו), אולם מאחר שם יהודה הגלילי וגם בנו מנהם, נחקרו "חכמים גודליסי", שפירוש הדבר, לפי כל הכתוב טניו של בית יושואה עצמו פרושי אנתן) — מגנולי המירושים, לנגע הווא מלפרש מקרים בither בידור. הקנאים שוב הם לנכון, כדעת גרש (כסטרו (ברמניה) תלודות עם ישראל, ג. ג., עמ' 205, ציון 26). — מתלמידי בית שטאי, ולא לחם העם אלגור בון חנניה לטושל באדום (ב. כ. 4), והאודומים באו לעור לקנאים (ה. ד. 1), ואיתו תפkid שנותיהם בתלמוד לוכירה בון אפאיקולוטס (אפקולוט — גטן נז. ב) — ביטול הקרban לכבוד הקידר — נתיחס אצל בית אלגור בון חנניה (מלחמת ב. יז, 1).

25 י' לכל זה והבא רמב"ן, תורה האדים, שער הגטול (ווארשא, תרלו', עמ' 139—171). שם פרוא והמקומות מן התלמוד והמורשתם.
26 לדומיהם אלה ר' גם המקורות שאסף י. ולוטניך, מאגרות השบท ומנהגיה, סי' כרך כיה (תש"ט) עמ' דעוו, רשו וביחו כרך ב' (תש"י), עמ' עה—פע.

הרוחות לכלبشر. מجيد שכל הרוחות אין יוצאות אלא מלפניו²⁷, — «ערבות», שבו צדק ומשפט, גני חיים וגני שלום וגני ברכה ונשימותן של צדיקים (—שםתו) ורוחות ונשמות העתידיין להבראות, ושם אופנים ושופטים וחוות הקדוש ומלאכי השרת וכסא הכבוד ומולך אל חי וקיים רם ונשאה שכון עליהם²⁸. «אל הוא צדוקי לרבינו אמרתו: נשותן של צדיקים גנחות תחת כסא הכבוד»²⁹, — רבי איליה מוסמיך זה פל לפסוק המפורסם בשמואלא כה, כת: «נסותהון של צדיקים גנחות תחת כסא הכבוד, שנא' יהיתה נפש אドוני צורחה בצרור החיים»³⁰, שני דימויים אלה איפוא (כמו רוב הדברים, שחוללה ביט באיסיטם, פרט לנוראים שביהם ולהשיפות «הדרטומיניסטיות») נחללה כלל ישראלית. ורק מפני שהם הדגושים חלים בנהרתה בם.

במגילות שלנו לא נזכר כל תיאור האלוסיון, שננותן בז'מתהיינו (שלפי האמת אין אנו יודעים מה בדיק חورو בו האיסיטם). לאחר שעשו מלחוכן להשתותו לדעות היונאים בזה), אבל מרובות כאן החשאות על הנשמה העולה צל. בסוף הסעיף הקורס הובאו פה דבריהם מס' חנוך על בני אור ובני חך. והנה כהמשך לאוטו מקום אומר בעל הפרשה: «הbabati את אהבי שם קדשי אל אור זורה... וראו את אשר גולדו בחשך משלכים אל חור (=גיהנום) והצדיקים יויהרו... והשבתיהם איש איש על כסא בבודו והויהרו לעתים אין מספּר». ואלו הרשיטים חתבלנה נשוחותם בעני הגדול הזה עד יום הרין הגודלי. אך עוד יותר מותם מפושרים ודומיהם הדברים במגילות החדשות: הרשעណון «באפלת אש עולמיים» (ספר התקנות ב, 8) «ביד כל מלאכי חבל לשחת עולמים». עם כלמת כלה באש מחשבים.... בהיות חך עד כלותם לאין שורית (=שארית) ופליטה למור» (ד, 12), ואילו לצדיק גוזדו «שמחות עולמים בחו נצח וככליל בבוד עם מדת הדר באור עולמיים...» (7—8). גורל הצדיק הוא «בגורל קדושים (=מלאכים) ועם בני שמיים חבר סודם לעצתי־חדר וסוד בונתי קודש למטעה עולם» (יא, 7—8) «ומஸורו מתפלל: «והקס לבנראמתכח נאשר רציתה להחררי אדם לחתיבך לפניה לעדי» (שם 16—17). והוא יודע «כי יש מקווה לאשר יצורתה מעפר לולד עולם... לחתיבך במעמד עם צבא קדושים ולבוא ביחד עם עדת בני שמיים. ותפל לאיש גורל עולם עם רוחות דעתה» (מגילות גנחות ב, לוח וו). הרי אותה דעתה, שהנשמה עולה למורם, וכפי שנאמר בתלמוד, שם, וזה מתענגת בין מלאכים לפני «מלך אל חי וקיים».

וכאן אנו מגיעים לשלהذه אחרית, שנגענת אף היא במגילותנו: התאמינו האיסיטם בח真實ת המתים? בז'מתהיינו אין מביא מהם אלא מה שדברנו. אלם היפוליטום, אחד מאבות הכנסייה במאה השלישי בטפירו «ביטול כל מני

27 ספורי במדבר קלט (הוז' איש־שלום, עמ' נב, א), ועי' שם קו, עמ' כת, א: «כי לא יראני אדם וחיה אבל רואה הוא בשעת מיתاه». כנראה ש חכמי הכא בוהו |, במדבר כי זו «אלחי הרוחות» שמשיסו לכינוי הרוח בספרות לטיגינו לה: «אדון הרוחות» וככיו: לפי טרשס בא בינוי זה בס' תזרע לבך — 104 פמע, וכן במגלה החוריית מגילות גנחות ב, לוח א ש'?) ועי' ב' מ- M. Delcor, *Le Midrash d'HaBacuc*

אלל כת זו, הש' ספר הווובלות ב, 2.

28 חנינה יב, ב, למי גירסת הרמאנן שם. ברוטטם חגי, שונה קצת.

29 שבת קבב, ב.

הכפרות²⁹ א"א מוסיף על (או מפרש) דברי הראשונים. כי האמינו גם בתחיית המתים, שתוѓו יקום ויתה נצחי ב涅ה. בשעה שחיה נרדת מן הגוף, הרישו לנכסת למקום, שבו אין בשלום ואור גנותה. לנו שם: (הוא סבור אפילו לומר, שריעינות אלה קדומים אצל האיסיים ומם סגולות להם היווניים). החוקרים בדרך כלל גותים להלעולם מפוזות זו, וטעם הדבר לבונן, שיטוסות שהיה בנויחדור לא זכר רעיון תחיתת המתים אלא אצל הפרושים. וכך רואים בהשיקתם של האיסיים כמיון אמרות-בינה. בין זו של הצדוקים לבין זו של הפרושים. אולם קרוב אליו אמרותם בתחום הנפש. אבל לא בתחום המתים לגזות". אולם קרוב אליו יותר, שהחוקרים (תחילה הנוצרים ואחריהם היהודים) צירפו שני מושגים קרובים אבל שונים בעניין שכיר ועונש אחריו המתים: גן עדן ועולם הבא. מסתבר יותר, שיטוסות המדבר בזה עול תשומת הנשמה להחלק ממארח הגוף, מתכוון בזה אל הקורה את נשמת הצדוק – לפי אמונתם של אלו – מיד אחריו המתים. מדובר כאן על גן העדר ועל עולם הנשמות' ובזה, כפי שכבר רأינו ואמינו אף הפרושים (כמו הם בדיווח אילי ואילו האמונה בתחום המתים ענין היא לאחד יום המשפט³⁰ יום הדין האחרון; יום י"י). האמונה ביבותו היה וvae משופחת לתם לכל ישראל. לאחר שהיא סוכנה על מקרים לאין ספור של נביים). כבר רأינו שמשיסוד אנשי הכת שלנו בא ספר החוץ והנה בספר זה [בחלקו המאוחרין] אם מוצאים השפה, שהיא אם אפשר לומר כך. (למרות כל הערפל בספר זה) אידנטית עם דעת החכמים באסלאמולוגיה, אויל בדור דברים (ר' למשך שם נא. נא. סא. צב קג, אב קג, קח): מיד אחריו המתים יש גני-עדן לצדיקים, גיאן לרשעים, באורת הימים יהיה יום הדין וביראת הרוחה תברא: הצדיקים יקומו לחיה נצחית, והרשעים ילנו לעינוי עולם. רואו על כן לומר שבתקופה זו אף האיסיים ואמינו בתחום המתים באיות אספן. אלא שגם סברים שאו יקום האדם לחיה נשמה. – מעין הרעה שאנו מוצאים להחמים: "מרגלא בפומיה דרב: העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה, לא קנאה ולא שגאה ולא חררה אלא צדיקים ישבים ופטרוחיהן בראשיתן והן בגני מזו השכינה" (ברכות י'). ואט בניתהיהם לא הטעים בהם אמונה זו אין זה אלא מפני שהללו רוא עצם אף מלתחילה מזומנים להכנס כולם לגני-עדן מיד אחריו המיתה, שהריה כולם היו בחירות. "בני אורי" (מה שלא יכול להטעים הפרושים). שבכל האומה הכללו גם צדיקים וגם רשעים. לכל היורר יכול לומר, ש"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" וכו' – בעולם שלאחר תחיתת המתים).

Patrologiae cursus completus Refutatio omnium haereticorum, IX. 29

בגאון J. P. Migne. כרך 16, 3, עמ' (3206).

30 ע' רבנן, שם. ואביה כאן סיכומו (עמ' 167 בהוצאות הגנו) החשוב מכמה פנים: וחזור בקדורה, כי שכיר הנשמות וקיים בעולם הנשמות נקרא לרבותינו גן עדן, ועתם קורין אותו עלייה וישיבה של פעלת, ואח'כ יבואו ימי המשיח, והוא מביל העורה י"ה, וככומן יוא הדין ותחיית המתים, שהוא השכר הכלול הגוף והנפש, הוא העיקר התבורי, שהוא תקווה לפחות להתקביה, והוא העובי, שבו ישוב הגוף בפ"ש, והנפש מזוקן בדעתו וכו'.

31 כדבריו של אותו תנ"ם. סנהדרי י, א. יוטסוס אומר על הטרושים, כי הם מאיסיים כי רק הצדיקים יקומו ואילו הרשעים יdownו לעוני נצחים (קוטוגניות י"ה, א, 3) וכן היה דעתו

הבאנו דברים מס' חנוך — מפני שספר זה וריגלים רבים מוא ליחס לאיסיים (עוד קודם ורבה לגלי "המגילות"). אבלאותה דעת שמצויה בס' חנוך (נא, 1: "בבום ההוא חשיב הארץ את פקדונה ושאל חשב גם היא אשר קבלה ואבדון ישיב את חובו" וכו'), חוויתם (אם בשינויים) בס' צוואות בני יעקב (שמוען, ה, 7, יהודה כה, 1, 4; זבולון י, 2, בנימין י, 6–8) ומופרשת במניגות החדשות. גם באלה מדברים לא רק על הומן שבו יעמוד משיח, חתם קץ הרשעה וייה "יום המשפט" (עי' להלן) אלא בפירוש מקוים לתחיית המתים: "...וחולתי לא ישיגו עד עמוד מורה הצדקה לאחרית הימים" (ברית דמשק י, 12).²²

לפנינו צאתנו מוחנתעכבר עוד על שאלה חשובה אחת, והיא עניין הקרבנות אצל האיסיים.

למעלה נסיתנו לתביעה הקבלה בין המஸור על האיסיים אצל בני מתחיה לבין ברית דמשק, אולם לפחות לאוי לומר שבמונדיון ביום שחי הפסකאות גם יהוד איןן מובנות כל צרכן. הדבר ברור הייחודי העולה משתיהן הוא, שנחלקו עם שאר העם (עם הפרושים) בענייני טהרות ועוכבו מלהקריב בבית המקדש קרבנות (שהודו בהם ורצו להקריבם) כדריכם. מהטיבן של "טורות" אלה? זכרית פרנקל שיעיר בשערו:²³ שהיא המחולקת האמורה במשנה פרה ג, ז, שהצדוקים טענו, שהפרה האזרחית תעשה במוערכבי שימוש (כשפטו של מקרא. שהם דורשים ובסק' איש טהור) ואין "טהדור" אלא שעיריב שימושו, כמו שהוא אומר (ויק' בכ) ובא השימוש טהור) ואילו הפרושים קיבלו, שדי בטבול יום, ומכיון שלא קיבלו דעתם, חשבו טמאים ולא הניחו לבוא למקדש. אם פירוש זה נכון — ומכל מה שאמרו בשאלת זו, זה עיל כל פנים המחוורו — היה ראוי לומר, שהמחלקה זו נתעוררה בימי יוחנן כי — בימיינו עשו שתי פרות (מ. פרה ג, ה) — זמן ספר "ברית דמשק" אינו מרחיק של ר'יא בן הורקנוס (חטפמא, סנהדרין יג, ב) אבות דרבי נתן, גותח א לו : ב סנהדרין קה).

לעומת ר' יהושע המייל בגינויו, בקנינים בני רשותה וכוכו, עוי' עוד בכרי אגדות התנאים, כרך א, 98.

22 אבל יש להזכיר, שיש כאן ויזיות מוריציות בספר לספר, ופעמים אף פרך לטрак (ביחור בס' חנוך), במלגות התרומות (ר' ביהודה מגלת התקנות ד, 18–22) וכן בכמה טרי' ט' חנוך אסכטולוגיים רבים להדגיש את האס派קט הרותני, "לבינת ברעת לעין" (ולית ביד, ה, 12). ואילו "ה哉אות" עומדות גם מבחינה זו (כמו בכתינות אמרות) על הגבולה ומטעימות ביחסו דבר תחיתת הגוף, כפרושים. ר' עוז להלן בפניות (סוף י) סיוכנו הקצר על התהחות אפוניותיהם האסכטולוגיות, ואיל, בעקבות אבותות האיסיים ויחוסת לאמונה במלגות התרומות זו אמר דלקור, שם (ר' עיל' 22) עמ' 543 הוא מקבל את היחסמה והורתה בעניין אמננות של האיסיים ומכן הדבר הוא מפרש "מגלת התקנות" לות וו שוי' 4, ומגליות גנות ב' לות או — בתחום המתים, בגנותו.

23 מונאטסשריטט ב', עמ' 30 וככ' 1–6 וכן, פרנקל תוסס את הגירסה המתוקנת ב"אפס" (ר' לעיל הע' 22) והוא מתרגם פיסקה זו כך: "אמנם שלוחים הם מתוגה למפרק", אולם קרבנות אינם מקרים בלבד שונים החרותה שהם חשובים לנכון. מפעם זו הם גם מוגזאים עצם מן בית המקדש חכלי ומרקבים את הקרבנות לשפטם ע"י אחרים". מן העניין בות שפרנקל מנחת לפרש מעשיהם על פי מעתה שמותיהם לזרקופים, ע"י שלפי שפטו הוא רואה בהם פרושים מופלגים בחסידות וככל הכנויים של שכח חסידי שבתלמוד הוא תולה בתם. מכל מקום קרבן הדבר לשפטו לטפי שיטתו (להלן בסוגים).

אפשרות זו, אבל האמת היא, שלא יצאו מ כלל ספק ועדין למודיעי אלו צריכים, הורי שם אנו מסיחים דעתנו מפרטיהם, שברין כמעט, לפי מיעוט המקורות שבידינו, שלא יהו שלמים יש לנו בעיקרי הדברים השוואת כמעט מלאה. "היסטירות" האחדות שמצווד עד כה בין בין האיסיים, הן באחת מדומות, אלרביריט, למשל, כתוב: "האיסיים דומה היו מתנדדים למחלמות ואילו אלה בבירור לא". אבל "המלחמות" שמצווד עד כה לאלה מוגבלות בעצם למגילה "מלחמות בני א/or עם בני חורך" ומגילות זו היא בבירור (עי' גם להלן) המגילות הקדומה מכל המגילות המציגות בידינו היום (הייא קוזמת לבוא הרומיים, שכן "כתים" הם עדיין לה סיכון למקדונים, כמו בספר היובלות, ועדין היא יודעת רק על "כתיה אשורי" = סלבקים ³⁴ ו- "כתים-מצרים" = חלמים. ולא כן הדבר באפשר חבקוק), שכןון "כתים" הם בודאי הרומיים ³⁵) וכפי הנראה אין זאת מן הכת (במובן המוצמצם). אלא קוזמת עיל-כל-פניהם להחטסתות של זו וככת נבדלת: "בני א/or" הם אכן לא אנשי הכת אלא כלילישראל לעומת "בני חורך", שהם כלל הגויים (לא כמו במגילות האחרות: ירבי הכת). אמנם באפשר חבקוק וב-ברית דמשק, שיצאו כמו כן מהן, מודרך כבר על התגששות כתית (עמ. הפסושים ³⁶). אבל ככל נוכל לשער שכת ממין זה נוצרת לא התאקלות בדעת הרשנית ? לעומת זה במגילות התקנות, ביחסו במזמור שבו בחתימת הספר — שלטת רוח קויטיסטיות מובהקת (ר' להלן), והוא הדין גם בתבנה האחרת, שמצווד אותו חכם, שאנשי הכת נוגדים קדושה יתרה בבני צדוק, והרי זה מקרוב אותם לצדוקים. אבל כלום מה שאנו למדים מברית-הכת ³⁷ על תאים שולל אפשרות זו ? הכתנים הם המתפללים בענייני אבל והכון מברך קודם הסעודה ולאחרית. ואף ארבע המעלות, שנחאלקו להן ואיסיים הון, כפי שעמדו על-יכך (לפחות מאה פרנקל — במאמרנו תנו) ארבע הטעחות של מ. חגיגה ב'. ז. וכבוד שփרושים אמר פרנקל, מגיעים בקושי למפעלה של "טהרת קודש" (חגיגות שם). עומדים האיסיים בועלם הרביעית ב-טורת הטעאות, וטהרות אלו תחולת מצאן מן הכהונה ובקצתן העליון אפשרויות רק בכתנים. אמנם בני הכת חולמים עצם ³⁸ (בנוי צדוק) דוקא, אבל גם אם נתעלם מכך, שיטופוס. שהיה גוף מבני החשמונאי, לא ראה עניין לפירט פרט זה, הרי נראית, שכמון זו כבר לא היה לו ערך ניכר ; כפי שניתן לראות מרשתית ס' ברית דמשק ³⁹ (ר. 4) כבר דורשים במידת-מה הביטוי "בני צדוק" וספר זה קדסטובא ליטופוס

34 בהאראי, כה סלו תש"י, עמ' 160, הבהיר ראייה מספר היובלות (יג. ז, ט' 6), שכמן זה כינו את סוריה "אשור" (עי' להם גם במאמרנו של רונגטל שם בהערה ז), ספר הזולג של תואר, תש"ב, עמ' 244). אולם נראה שהמונח הזה לא-אשור היה ידוע בימי בית שני גם מוחץ לכליל המגילות ⁴⁰ (שלונו). במדרש הגיגול לשם על הפטוק כי תקנה עד עברין (פוגא משם במקילה ודרשבי מוהדורות ז. ז. האפסאנון פראנקוטרט תרס"ה, עמ' 710–718) נאמר: "זרשי רשות אומרי", לפי שגצחו במרה על הדרין ונתקו להן עשרה הטעחות אמר משה ורבינו שליטולים שמא יהיה צור הרע את בירך ויעברו על המזוחות ונגלה אותן מלנץ ותפכרים לעכירות, וכך כתח כי קינה עבר עברין, כשתקנאות למלוכות אל ישעבבו בגין יותר פשש מלכיות, שש שנים יעברו — בכל, מדי, ופרש ויון ואשור ורומי, אמר לפניו רבנן של עולם: אל ישחקעו ביד רומי אלא וכות עשה עטה חנבה ⁴¹ וכיו, לפי זמן ודרושה — הסקה לנוכח טופי ימי בית שני (תש' ישראל לוי JEB 1910, עמ' 24 ו-25).

35 א. ט. ז. טgal, תרכז שנה כב, 138–140.

(ר' להלן), לעומת זאת יש אפשרות מן התרבות המפוזרת בקידושין זו, א. שהיה — זמן — בימי יהונתן כיביג — ודעنه זה, שرك מבני צדוק הוכשרו לכהונת גודלה — והיתה מצרית גם אצל פרושים («תנה כתה כהונה לזרען של אחרן = לבני צדוק»). ולבסותה, שגם אלו היו פרושים, קרוב האיסיים, מנשימים — רואים מעין

כל בחקנות.⁶⁵

III

נעמדו בעת על הדברים מצד אחר: מצד הקשר בין המגילות החודשות לבין יסתורים החיצוניים, היינו כאמור לעיל, במקורה זה — ק' חנוך, ס' היובלות, ס' הצדאות. מות דורות שתחכמים נטו לראות לפחות בס' חנוך על רויו ותורת המלאכים שבו — ספר איסיים (או עלי-בל-פנסים ספר קרוב לחוגיהם), אבל עם זאת עיל-פי ספר היובלות קשור בכמה גופי הלכה ואגדות «כתהיתים» (כגון לוח'תמה, «לוחות השמיים», קידוש חנוך וכו') בס' חנוך. קשה היה לחכמים רביטם להסכים להשכה שאף «היובלות» מילוטם. «ההירלי» התאגטימוני הנזרני לאוראת בכל בנו ישראלי שומר תורה ומצוות פירושית⁶⁶ וא' והצורך שתיה לגיגור לאמת את ס' היובלות המכמיהר. כמו כן «תחלת הקדומה» — שותפו יחד לכוטות בולטות מה שלכוארה היה צריך להיות ברור, שלפנינו בכל אדיקתו ספר אנטיפטרושי, שכל עיקרו לא בא לעולם אלא לתכליות זו, וועל הכל, כפי שרואה כבר ילינק בשעתו,⁶⁷ למחות

D. Barthélémy, 35 ע' להה בעת ב- RB 59 (1952), עמ' 203, במאמרו של (עמ', עמ' 187–218). לעומת זאת יש לדוחות דעתו של מלומר ות', הגועשה את «המורשים» (עמ', עמ' 213–215). הנזכרים בקדושין זו, ובקדומותיו יג', י. 6, לאבותיהם של הכת של פנסינו, שאף הוא רואם איסיים (עמ', עמ' 215–213). אבל מלבד מה שברחמותיהם מקרים אחד הפולゴ לכתחת לוי' יונתן, ומלאך מה שהיטיר בקדוש' סה, א, שהוא מתן כרכינה קומה מטה נאמר במקור בפירושית, «תחת קימת גם מסותה, שיחשע בן פרחה ברת לאלאנדנדייה» (סוטה ט, א), וכבריה זו שונה מן הבריתה בימי ינאי (ע' גם ירושלמי בגינה ב, ב, המיחס אמנים אותה ברוחה ליהדות בן לטבאי). — רוחקה גם השערתו של ברואנגי (BASOR מס' 126, עמ' 10–19, וביחור שם, 16 וכוכ') שיהודה בן גונית היה מורה הזדק (או גם היהודת לאחר שפטון הז), בית יהודה, עיר יהודה, וה מליצות מקראיות תגליות, והרי נשאלת השאלה אם שמייסד הכת היה יהודה, לפחות נקראים הם איסיים — וביריו של יהודה בן דודית מוכחים אולי רק שנבותה יוחזק לעתיד כל כהנות בירזוק, נחשבה קבועה בתוגדים רחבים. אלא שאלה, אבותיהם של האיסיים, שעשו מזה במשמעותם העקרית. — מעניינים יותר בדבר זה דעתותם של החוקרים הראשוניים, שבר מתחן דבריו של יוספוס לדוד, שהאיסיים נתנו לנו לבצע רעיון הכהונה החלמה, או ראו בהם אסכולה של אפקטיפיטקנים (ר' שירר, ב, 668).

35 ר' לקטן הע' 66.

36 ילינק, בית המדרש, ג' עמ' ו' ואילך. דומה שלות זה, כמו רוב יהודיהם (ר' גפן), נולר על יסוד פירושי מקורותם 'בפסוקם' (בגיגוד ובאותם כלתי תלוי מן עצמותם של הוקינים). בתחילת קבעו אותו כנאות (על-פי פישט המבול — בראש' זהה ל-360 יות לחודש), ואור זמן מצאו שווה איז' ווותסמו עלי 4 ימים (ס' חנוך עט 2), וכך נקבעו לחם מספר שכונות מודרך וחורת המודרכים, וביחור עזרת, בומט (יובלות ז) אך שמל הלה הוה הוא חידוש, שלא נודע כמותו לנני בעלי הכת, אומר בעל היובלות ג'מו (1, 38; «אחריו מותן — משת — שהיתו בירך ולא יעשו את השנה 364 ימים»). אך איפוא שום ממש בהשעות

על קידוש החורש לפני הראות. על-כל פנים לאחר המזיאות כו". דומה ייאנו מסקן. באמת לא זו בלבד, שכולם הם מצרים היו ביד כת אחת, הם גם שותפים בשורה שליטה של אמונה-ודעת וצירופי לשון, שעשוות אותם לחטיבת מיוחות. על כמה מала עמדו כבר חוקרים ביביגתיהם, כמה אחדים נביא כאן

א. פשר חבקוק וס' חנוך

פשר חבקוק ה, א-ו: "למשפט שמות וצורך למכיתו יסתהו, תהר עינים מראות ברע ותביט אל עמל לא תוכלי (חבקוק א, יב-יג) — פשר הדבר אשר לא יכול אל את עמו ביד הגויים וביד בחיריו יתנו אל את משפט כל הגויים, ובתוכחתם יאשמו ככל רשי עמו אשר [ולא] שמרו את מצותו בבר למוש" (ה, א-ה). בחיריו (ולא: בחיריו) י"י הוא המשיח — וכך הוא נקרא לרוב בס' חנוך. לפי המבואר בספר זה פעמים אין מספר, ישוב הבוחר לעתיד לבוא ביום המשפט על כסא הכהood ון את כל הרשעים והחותאים, המלכים ומושלי הארץ: ביום ההוא (לעתיד לבוא, בזמן תחיית המתים) ישוב בחיריו על כסא הכהood ובחור את משעתם (של הכהופרים)... ביום ההוא... והחלפתו את השמים... והשחתה אל צדיקי... ולחוטאים משפט עזרך עמדי להشمידם מלע פני הארץ" (מה, 3 וכיו') ואחרן הרוחות השישבת את הבוחר על כסא הכהood ושותפ' כל מושיע הקורושים (סא, 8)... ורוח הגזך נשפט עלייו ודבר פיו יימת החותאים וכל הרשעים... ביום ההוא כל המלכים התקופים והרומים... ישפטו לפניו... (סב) ביום התוא משיב הארץ את פקדונה וכו', והבחירה ישב ביום ההוא על כסאי וכו' (נא) וכל אלה עקיבא (ועוד נשוב נמצאו בכאן מעתה בחושיע הבוחר לפני ארון הרוחות" (תקיפות ועשירות) יכחדו מעל פני האדמה בחושיע הבוחר לפני ארון הרוחות" (גב). תבHIR דן גם את צואל וכל עדתו (נה, 4). בכל הדברים גדול כאן כבוד הבוחר: רק בכיצול יכול ממןנו"³⁸

אין כמעט ספק בדבר, שדרווין זה ורבים אחרים כיווצא בו לעניין עולם TAB' חולתו בגונדי"ו ואלהלה"ו יצא להם מתחן "תרוגום" סוסוק בצוותא, שפירשו מליצות המקרא כפשתון הנגלה. אך מן העניין שכרעווין זה אנו מוצאים אחידרכ' גם לר' עקיבא (ועוד נשוב נמצאו בכאן מעתה בחושיע הבוחר לפני ארון הרוחות, חנגולים לנו כאן במעם הראשונה): המשיח ישב על כסא ליד ה' ואת-על-פי שדרווינו

החוורות מפעם מפעם (כך גם ברטמי ב' RB, כרך 59, 292), שלפנינו לווח עתיק מקובל דעת ישראלי, ממנה עליינו הזרות געל הדרין בוה לגמרי. בדור השני שמוסד פרימיטיבי בדתית החודש אין מחותים כשייש חשבון קבוע (הגאון אלל מ, ג, טלית, לבעיה של מגילות המפורה, קבץ

ארץ ישראל (תש"י, עמ' 42-43), המראה גם על בריות דמשק ג, 13-15, הו' שס"ר). בז' היו ביזיר. ומקור הגזירות הוא בכתוב (ישע' מ, א): "הן... בחיריו... משפטם לבני יוציאו", וענין בתוכחתם יאשטו" — היו ביזיר ביטויים (כמו): ותוכחת לבראים — חיל' עג זיו, בתוכחות יסלה איש — שפ, לפ, יב: "עלשות תוכחות בלואומיס" שם קלט, ז, יומ' צרה ותוכחה — יישע' לוי, ז: אפרים לשמה ההייה כיים חוכה — הוושע, ז (הושע עליהם יונשא, ייטפו (הש' תאשם טרורן כי מורת באלהה — הוושע ז, או כעת תאשםו — שופ' כא, כב, כל' אללו יאשטו — ירום, ב, ז, וטאבי צדק יאשטו — חיל' לד, כב, וועוד, כ"ל וכו').

38. תבHIR יושב עם המלכים והחותאים, ומשכו תחת בוגי ארון הרוחות (חנוך לפ', 6-8) וכל ים משאחים המלכים נקול: "הקהל הראשון ברוך את ארון הרוחות" (מ, 4) ותקיל השני פברך את הבוחר" (שפ).

חבריו. וגערו בו⁴⁰, עדיין מצוי רעיון זה במדרשים הקטנים, «האפוקרייטים»⁴¹, ג', 3 וכו': ואשר אמר למלפני ירוח הקורא בר' (חבקוק ב. ב). פשרו על מורה האדק אשר הודיעו אל את כל רוי עבדיו הנבאים⁴²... כי כל קצי אל יבראו לחוכנות, כאשר הפקק להם ברזי ערמותו. אנשי הכת מאמינים איטוא שפער (=סחרון) מורה הצדק, שפער את דבריו הנבואה על דורו (או על זמן קרוב לדורו) עתידי להתקיים בימיהם. אך לעומם עומדים «עריצים» מרשיין הבהיר את אשר לאו יאמינו בשוםם את כל הבאות עלן הרור האחרון מפי הכהן אשר נתן אל [בצלו] חכמה לפשור [את] כל דבריו עבדיו הנבאים (אשר עלן ידム ספר אל את כל הבאות על עמו) (שם, ב. 7—10).⁴³ אולם «אנשי האמת וושי התורה... לא ירטו יידיהם מעבודת האמת בהמשך. עליהם הקץ האחרון» (ג. 10—13) מעלה מה שקיים.

יש כאן, איטוא, ויכולות עם מתנגדים, שנוננים פירוש אחר לדברים, או שמחכים את הפירוש של מורה הצדק. יכולות זה חזר גם בס' חנוך. פריק האחרון (שהוא כנראה גם האחרון בזמנו חיבורו) נאמר: «ויאמר אליו (אל חנוך, אחד המלאכים): «המקום הזה אשר תראה — להבט אש בהירה — אליו תשלבנה נסחות החטאיהם והמנגדים ועושי הרשע וההופכים כל אשר דבר אלך». בפי הגבאים את הבאות».

אולם לא רק ויכולות מילולי יש כאן. אפשר חבקוק יא. 4—8 אנו קוראים את הפסוק, שכבר שנחרט: «הכהן הרשע ריד' אחרי מורה הצדק... אבית גלווח ובכח מועד מנוחת ים הקרים (לפי חשבונו, לפי השבעה על-פי בעל ס' חנוך וס' היובלות — 364 ימים לשנה, ללא ואית ולבנה)» והופיע אליהם לבלעם ולכשילים ביום צום שבת מנוחתם». רידיות אלו (שהן כנראה עצם תוכן הפרק האחרון, שככלו «קינוט ווגת וויה», השמהות נפש וועתקה-לב נגר רידיות) מפורשות כנראה גם בפרק גג. 6—7: «ואחר כך יגלו הצדיקים והבחירה את בית עד תן ולא יהיו נפרעים (=לא יפריעו להם) בשם אדון הרים... והצדיקים יגנוו מליח החוטאים», «הרודים» את בת המיועדיו ואת הדבקים בשם אלהי הרוחות" (מו. 8).

39 «עד כי כרתו רמי' (דוני ז. ט). חנינה אחד לי ואחד לוור — דבר ר' עקיבא. אמר לו ר' יוסי עקיבא עד متיה אתה עוזה שכינה חול, אלא אחד לדון ואחד לזרקה. קבלה מני? לא שמע: אחד לדין ואחד לזרקה — דבר ר' עקיבא. אמר לו רבי אלעור בן עוריה: עקיבא מהילך אצל אגדותך כלך אצל גנעים ואהלוות, אלא אחד לכsea ואחד לשטרףך וככ' (סנהדר' לח, ב; חנינה זיך, ב).

40 ליביק, בית יהודה, ה. 168 (הוטפות לחיולות ורבתי, פרק ז-ה): «כין שבא רוד וושב לו על אותו כסא שמכון לו כנרו כסא של קינוי». רודו מסב כננד השכינה ששה טהרים, שנאמר 'יכאך כשם גנוי' (סעודת לוייתן, שם ז. 150): «והקביה יושב על כסא כביד שלו ורוד יושב כנגורו» (סעודת גן עדן, שם, ה. 46).

41 ולא הנגאים (azel הברמן), ר' המובא מן. ב. 9, להלן.

42 ההשתלטות לפני הberman ומוגליות (עדת וועותה 44) עם שניים (טרשיין ולא שטרויין).

43 כך כנראה יש לנו. בתרומות החבשי אין מתחימים כיחוע בין אוני (כך אצל חננא (או) ובין אלעירוף).

44 ר' הע' 36 ומחובאים שם, ולנכון כך שי. טליין, Biblica, כרך 32 (1951), עמ'

ב-“קץ האחרון” מתקשר גם “בית המשפט” (*ה*, 2 — *ה*, 17) ו-“יום המשפט” (להלן), שניים מושגים קבועים בס' חנוך ובסתורים ה�לויים בו⁴⁵. והכוונה בשניהם לא לדינה של גיהנום (אחר המיתות). אלא, כפי הגראה, ליום ה’ בפי הנביאים. ליום הדין⁴⁶, לעומת (ר’ המובאים לעיל על הבוחר), אני נמנע מלהת כאנן הקבלות, לאחר ש- זה (בחוקיו המתארחים) מלא ממשוג זה, אבל אביאו שמי מקובלות, שפרקיות מואוד את הדעת. שיש לנו בהן לא רק קירבה אידיאונית, אלא גם חלות ספרותית (אם כי ככלעמן יצאו “אפשרים” אלה — מקרים, בס’ תחלים ובנביים):

ס' חנוך (א) צט ס' טברוק יב, 10

ז והמשתוים לבנים ועושים פסל
וזהב וככסף ועיז וחרם... לא ימצאו
כל תשועה מהם

9 כי כל מעשיהם עשו בשקר
וישתוו לבן, וכן כתף עין יאבדו
15[ב]יום הדין (=בימי המשפט)

מה הוועיל פסל כי פסל יצרו (חבקוק ב-
יח). טברוק דבר על כל פסלי הגויים
אשר יצורו לעובדים ולשחתות להמתה
וחמתה לא יצילום ביום המשפט
יב, 16] — יג, 4 [הנה הוא פשוט הזה
וכסף וככיו] פשרו על כל הגויים אשר
עבורי את האבן ואת העץ ובימים המשר
ט ט' יכולת אל את כל עובדי העצבים
ואת הרשעים מן הארץ.

ב. “משיח מהארון ומישראל” (ברית ומשק וספר התקנות) והתשועה מלאי יהוהה
(Zhao'ot Beni Yacob)

כפי שניתנו היה לעמוד מיד על כך⁴⁷, ברור, שיש קשר מובהק ו ישיר בין
המליצה החוררת במגילות החדרשות (בס' ברית דמשק בכלל זה) לבין “התאריה”
המיוחדת של “בעל צוואות בני יעקב” בגדון זה, המ夷יד את “התשועה” לשני
השבטים יהודה ולוי. פעמים שהמחבר מעלה על נס את שבט יהודה, פעמים את לוי
ושפעמים שוב מזכיר את שניהם כאחת. והנה טרולס⁴⁸, ועל פי רוב החוקרים,
סבירו וקיבלו, שבבעל “הצוואות” ראה — להפרך מן האמונה המקובלת — את המשיח

45 שלבית המשפט של פשר חבקוק יש קשר לבית המשפט של ס' נה אצל
ילינק, בית המדרש, חורג, 155, ראה כבר מרגליות (בעודה ועדות 2, 2). קטע זה נזכר (כאמור לעיל)
לא רק על ס' היובלות (מה שצין לינק) אלא גם על חנוך י' 4 וכו'. ספריו זה אכן אחד
במלתו עם הספר בשם זה הנזכר לס' חנוך (חנוך ו-आ, נד. ז, נה. 2, ט-הה-טפ, 25,
קו-קו). אבל בתוכנו הוא שתה, ויש בו בקטע זה, אף אם אין מקורי בזרחו שלטניונו,
נהלה ותיקה, כפי שמכילה הכתבי “סමורים” (הש' גנוך י, 9) ו-“בית המשפט”. לביטוי האחרון
יש להשותה או “זדקנו במשפט” — בהשبة שופטינו, שכבר פירשו אותו במילה זו, בועל יומ
המשפט שאחריו קבוץ הגלויות, שאו יעשה “דין בראשית”. ר' ליה סדר עבדות ישראל
(ולפקט תנכז כתע — ציטט), השלמות לסודו עבדות ישראל מהדורות ריאו בעוג טוני, שנח
שה, בך לא, עמי ננו) וימת אלבונן, חלומות התפלגה והעבותה בשושרא, א, עמי 30. קריגל
נתיחסה לרבות ותפלות המקרה (משפט) ואילו במללה המאורת (דין) השמשו
בלשון הרဂלה, בלשון הכתבים.

46 ר' כבר יהואר, כי-ככלו חשוי, עמ' 160, טור 3, והע' 13.

לעתיד כיוצא יירך לוי ולא יהודת, וכל אותן הנקומות שנוכר בהם משיח מיהודה אינם אלא חוטפות מיד אחרית. המחבר —حسب טשרלט — היה נאמן בית החסmonoאי ובכני זמנו — (על דעת טשרלט) — יוחנן וורקנס ראה את הטעות האידיאלי של המשיח.⁴⁴

בomon לאחרון בدل השקפת זו במאמר קצר ומצויין פרום' מ. צ. סגול ⁴⁵ ואחרה, שלכל השקפת זו אין מעמד כליל. בעל התוצאות לא יותר מעולם על האמונה המקובלת מימות הבניאים. שהמשיח יצא מרוזה, אלא הוסף עליו את לוי, שאף הוא שוחר באיזה אופן במשיחיותו. פרום' סgal ביסס דעתו ובדברים של טעם ומעתה אין ספק ששם חוקר לא יוכל עוד להוויה להשפטו של טשרלט. אלא שנדמה לנו שדווקא עם חקירה זו, יש אפשרות להרחיק מיטרולס בצד נספ. הינו, לא שמחבר ה- "צואות" קיווה שהחטעה תובא. מיווגם של לוי ויהודת, אלא שבמקום המשיח והיחיד דבר הוא על "תשועה" שתובאו מנני השבטים גם יתר, הוא לא ביטל משיחיותו של יהודת כלל וככל, אבל מתח שזהו מעלה את הכהונה על המלכות (משל לוי — הכהן — כהש, יהודת — המלך — לבנתה, צואות נפתלי ה. 4). לא יכול לא להעמיד עלייזו (פעמים מעלייזו) את הכהן לוי, וכן צואת המשיח (= "המשיחיות", התשועה) מיהודה ולוי.

אבדר דברי.

מתקו צואות שמעון, יהודת, יששכר, נפתלי — הראה פרום' סgal, שאן המחבר מכיר אלא מלכות אחת בלבד. אלום על אלה יש להוציא נפראה גם שאר הצואות.

בראובן ה- 10—12 הוא אומר: "וקרבו אל לוי בענות לבכם, למען תקבלו ברכה מפי, כי הוא יברך את ישראל, ואת יהודת, כי בו בחר ה' למלך וכו' ובתוכם יהי מלך לעולם". המילים "כי בו בחר" ומה שלאחריהם מוסבות על יהודת, וכן ביאור למה שלפניהם: למלה הוציא מכל שבטי ישראל את יהודת, "כי בו בחר". כי אי אפשר שזה יחוור על לוי — ברור מכל העניין, לוי מברך את ישראל מפני שהוא כהן (במד' ג, כב) ולא מפני שהוא מלך! ולא עוד אלא שקרוב בעניין שבבעבר היה: "וקרבו אל לוי... כי הוא יברך וכו', ולהויה כי בו בhort וכו', אלא שהיווני חפס "וליהודה" ביחסת המפעול: את יהודת ⁴⁶ (ועילו להלן הדברים מברכת יששכר).

לו ח. 11—15: "ויאמרו אליו: לוי לשלה ראים יפרד ורעד וכו' ו החלק הראשון גדול יהיה ולמעלה ממנו לא יהי אחר; והשני לכחנה הי, והשלישי — שם חדש יקרה לו, כי מלך יקום מיהודה וככהונה חדשה ייחשד" וכו'. הראשון,

⁴⁷ פרום' לוי גינזבורג במאמרו *Eine unbekannte jüdische Sekte* (לפני מונאטס' שראיטט 1914, עמ' 430—408) טען להיפך, שליעיך הפטידאנגניך בא המשיח טיהודה, ואילו משיחיו של לוי היה תוטה נוצרית טאלינית או שימושי נחשב לבא מלו, ולאחר מפלת החסmonoאים חוסטו עליו את יהודת. לשתי תפיסות אלה יש מלבד התוטטות הנדרויות, שררוב הן ניכרות מיה, גם חוטפות יהודיות, וזה רחוק.

48 מזואר של המלך המשיח לפי חזאות בני יעקב, תרכיז, שנה כה, 129—136.

49 בשעת חיוב הדברים הללו נתעוררתי על כך, שכבר ל. גינזבורג (במאמריו הגנו, עמ' 407—410) הבין כבר את המלים "כי בו בחר", לתומם טורה אישטו בקרומן (69, JBL, עמ' 245 וכו') לעקו פסקה זו, תוטסת. ארוכה, וווקא ווילמת וויה איז שטוח, שאן בעל החזאות יודע אלא מלכות אחת בלבד — מיהודה (שם עמ' 252).

שאין למחלוקת וטמגנו, שיקום מורע לו, הוא (כפירוש הידוע) — משות', השני שלכלתנה היה — הוא אהרון, והשלישי שקורא לו "שם חדש" ושמלך מיהודה יקימחו הוא צדוק; המלך הוא דוד או שלמה.⁵⁰ בכתה זו (ולאו דווקא בה) השתוים השיבות גדולת כל-כך לצדוק כמעט אי-אפשר היה שלא יוכירו כהונתו במקומות אחרים. גוד ח. 1, יוסף יט. 9–10. דן ח. 4. בכל שלושות אלה הוא מצרי כאחד יהודה ולוי, כי בהם יקום יהודאי, וכי מזורם יקום לכט אשר יכול את ישראל". ושבט יהודה ולוי היקום לכט תשועת ה". כל אלה יש להבין כמודומני ברוח הדברים, שתוא מפרש אג'ל ישכר ח. 7–8: "וַיָּכֹבֵד ח' אֶת לוי וְאֶת יהודת... וַיַּחֲנֹן ללו' אֶת הַכֹּהֵן וְלִיהוּדָה אֶת הַמְלֹכָה", אלא משות שכך כפל זה כמה פעמיים. לא ראה צורך לפרש זה שוב ושוב.

דומני, שפירוש זה מסתה גם מן הטעורות תלמודיות.

"ר' יהודת אומר יכול יהו אהרן ובניו צדיקים לשפן המשחה לעתיד לבבא. תלמוד לומר, זאת משות אהרן ומשחת בניו. הא מה אני מקיים: 'אלת שנין בני היצחар העמדים על אדך כל הארץ' (וכרית ד' יד) – וזה אהרן ודוד" (שנמנחו בשמו המשחת ואינם צדיקים משיחת אחרית... והראות המלאך, שתשוב העבודה לרועו של אהרן, ותשוב המלוכה לרוועו של 'דוד' – ראב"ד) [ספרא צו, י"ח ה'ז] וויסט מ'. א[י]. במקומות אחר (סוכה נב. ב) מדברים על ארבעה חרשימים: יורהני ה' ארבעה חרשימים (וכרית ב. ג). ומאן נינחו ארבעה חרשימי א"ר חנא בר בירנא א"ר שמעון חסידא: משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ואילו וכתן צדק", מטהר משיח בן יוסף מסתלק לפני משיח בן דוד. ואילו אין אלא מבשר, מצטמצמים אלו למעשה לשנים: משיח בן דוד וכחצץך. מתחך זה מתבראת גם הנוטחה לאחרת. שבת מופיע אליו גופו ככהן. באפונ זה מופרשים גם המשיח מבית דוד וגם דברון מבית אהון בכתוב בהדריא. "וְתַהְפְּרֹקּוּן עַל יְדֵי דָמְלָכָה מִשְׁיחָא וְאַלְיאָן כִּנְגָא רְבָא" (תרגם איכה ד, כב). "ולא שלחת הגאולה לזר והוא (של יוזאי מזריטס) אלא עיי שנים גואליים... וגם לדור שותה שלח כנדגן: 'שליח אורך ואמתך', אורך זה אליו הנביא מבית אהון... ואמתך זה משיח בן דוד..." (מדרש שוחר טוב, תחלים מג. א)⁵².

ב' הזרחות ובכ' היובלות חזרות הרעת, שיש יתרון לכוהנה על המלכות⁵³ א.

50 בקרטן, שם, מביא פירוש זה משטו של ט. וח. מאנסון, ולא היה לפניו.

51 ע' ספרי במודבר סי' צב (ה'ז) מ. אישישלום כה, יב; ויקרא רבא ב. ג' "כל מקומ שטמאר לי – קים לעולם ולעולם גולמית: בישראל, בלילה... בככורות... במקרא... בשמן המשחה... במלכות... בקרבותונת".

52 עיי גם הרגום י' לשם ג' לח' במדרב נה, יב; בכא מצעיא קיר, א-ב, טיטקה רבתיה, ד', סדר אליהו רבבה יח יט (ה'ז) א"ש: "בכל מקומות אלה אליו יהו בתן. השקפה זו היהתה גם לפני יוסטן מארטיר (השיהה וו', 20) שכן הוא מביא שם של אליהו ימשת – לפי אמונה ישראל – את המשיח. אך היו גם דעתות אחרות, שאליו הוא מורה של רחל, או בא מוגן: בראשית רבא עא, יב; סדר אליהו רבבה יח, זט) – לאחר שנקבע סוף – זיהו הוה עם פינחס ומצוור דרכיה במלכיותא יוי יג: "עשוי ליל... עגנה... בראשונה", ש晦יה סוף, ר' ג' בסופו, מפתח התלמוד, ג' 50 וכט. מאישישלום, סדר אליהו, מבוא, 6–11; ל. גוּבְּרָגְ בְּמַנוֹנְטְשְׁרִיפְט 1914, 410 – 428. ושכפי אבות דרכי נתן, עמ' 100, ה'ז. יט. ג' ב' בORTHALMI BI RB , 59 (1982), עמ' 215, הע' 4 מביא, שהchod הקפעים הארמיים שנטצאו במעריה, כתוב בתריאו: "כהונותה ורבה מן מלכות�".

כאילו נחכוונו נגד דעת כו". אמרו באבות דרבי נחן, גוס' א לד (חוצ' שכטר, 100): "אלת שני בני היצהר... זה הארון ומשיח, ואני יודע איות מהן חביב. כשהוא אומר 'נסבע ח' ולא יហם אתה כהן לעולם' וכו' (תלילים ק') הוא יודע שמלך המשיח חביב מכהן צדק".

והמענין בכלל אלה, שהוחורים לנו כאן אפילו אותם הבטויים (ולא רק הריעינות): "אתרכן" עלייד משיח (מגילות התקנות ט, 11: "ומשיחי אהרן וישראל" גור; גם: ב"ד, ב, 22, ו, 1, ח, 24, יב, 23, יד, 20) והכינוי "כחון צדק" המוכיר כליכך "מוריה הצדק" (שהיתה גם כהן פשר חבקוק, ב, 7) ותורי שניהם נשארו אפילו כשמות משפחה בישראל!

נראה איפוא, שגם את האמור במגילות ובבס' הוצאות יש להסביר כך. הם מחכו למשיעים, שיקומו מיחודה ומלווי, ואחד כהן והאחר מלך. אלא שעם זאת עדיין נזהרים הם בלשונם ומדוברים רק על "משיח" בלשון ייחר⁵³.

V

מתי נולדו ספריהם הללו?

מבין המגילות שנמצאו עד כה, יש כמה שעדיין לא נתרפסמו בשלימותם. המיחוד שבגילות ס', גמלחתם בני אדור עם בני חזוןך", מאוחר שאין לפניו הטקסט המלא, אין להגיד דברים בוודאות. אבל מתוך מה שנתרפסם, יהא מן הרואי לומר, שמגילה זו קודמת לשאר (את הטעמים לכל הבאתי למלולו), ובמובן ידוע עומדת היא בודדה עצמה בין האחרות. נזקק, איפוא למגילות, שנתרפסמו, או שנדרעו מכבר. ספר היזבולות. מתחליל אני בספר זה, הויאל והוא גברור מוכלים. יש פנים לדבר שהספר כולל חומר ישן בהלכה (בגון בשחיטת הפסח ואכילתנו בעורה, שמשקף בוה מגהן ישן מזמן שמספר עולי הרגל היו מושעים וככלו כולם להחכנס פניהם מן העוזר) ובאגודה (בגון פעמים בגיאוגרפיה ובסיפורים ואבותה ובחוර הורותachi, עולם"). אבל אם אנו נשאלים על הספר כמהות שהוא לפניו (והספר עלי אף הסתירות הקטנות מקום — אחותותי כלו) אין ספק שתוא שיק לדורו של יוחנן כ"ג הורקנות: רומיו למשיח היוונים בירושלם ולמלחמות החשמונאים הראשונים וכיבושיהם עברי הפוך, פלש ובדורם. מוסף על השימוש הלשוני המיחוד ביחס למלכות הפלבקית⁵⁴, אם כה ברורים ששוב אין מקום לפנים).

אולם לספר זה קדרו החלקים הקדומים של ס' חנוך, שהיו לפניו בעל ס' היזבולות והוא נשתמש בהם, ועל פיו Ago יכולים להצביע גם אילו מהם וטenthalikim הקדומים ואילו המאוחרים. בספר הקדומים נקבעו כנראה הפרקדים — כולם או רובם — ז'לו, עכ' — צ'י, ואילו לו—עָא (טימנים המיחוד: "הגורותות")

53 בטיקחא רבתי ה' דף ל, א: "שני בני היזהר" — שני המשיחים, אחד משוח מלחה ואחד משוח למלך על ישראל. אבל אם כן יש להזכיר נגן המלה "משיחים" במשמעות הקורום — משוח בשם המשוח, וכן במני התקנות ט, 11 (אם בכלל אין שם שגאה).

54 עי' הואר כה כסלו תש"ג, גע' 11.

55 אולבריט (מחקמת האבן, עמ' 266, מהדורה עברית, עמ' 206–207) תdkimoth את ס' היזבולות עד לאותה השליישית לפניו הסתירה, טוון, אטום. ש"ספר חזון", שהלה רומו לו, אינו הספר שלפנינו אלא אחר בשם זה. אבל מאוחר, ככל מה ש"ספר היזבולות מביא פמנו — מצוי בספר חזון שלפנינו, اي אפשר שלא לראות בויה ראייה, שכבר בידו הי' הלקים מאיתו ס' חזון שכידוני, ואנכם גם אולבריט נועה בעה להקדים חלק מס' חזון. עי' נספרו, שם, עמ' 214, בחוטפת

והבחיריים); אֶתְהָ צָאֵקָה (סימנים: צדיקים ורדיטות מיד רשותם); קוֹ-קָח חם מיד, או יותר נכון, מידיים אחרות — וחותמן החפיסה האסכטולוגית הממלאתן והשווה כמעט בכל להשפת השורה במלגות החדשות (ר' לעיל) ⁵⁰. E. Sjöberg ממסס לקבע פרקים הללו (הוא דן על "ספר המשלים", אבל דין אחד לאלה ולשהן הפרטים על הבחירה) ביןدور החשמנאים לראשת ימי הפורקוראטורים. אבל אםصدق השערתו של פרופ' מ. צ. סגל בות (ודעת זו היא המסתברת מכל מה שנאמר בעניין זה), ש"פ"ר חבקוק" הוא מיי' יגיא, יהא ראוי לומר, שגם פרקים אלה שיביכים בערך למן זה (כפי שכבר שערו חכמים) ⁵¹, פרט לשני הפרקים האחרונים, שמאחרים עוד יותר (ר' להלן).

אשר לפקרים הקדומים קשה להגיד דבר ברור. אלומ מארח שם היובלות אשר בليس אחד מספריה היוסד של הכת, אולי תגונן לפבעו החלק הקדום של ס' חנוך כדור אחד לפניו — בימי יונתן (לפי בוניתו זה זמן ראשית פלוג הביוות). ⁵²

הספר השלישי מן תחייגנים הוא ס' צוואת השבטים. מאוז טשרלט נתנו לקבוע זמנו בימי יונתן ⁵³. אך אף על פי שתאריך זה כשלעצמם אינו גמור, אין לנו גם כלום שייחיב אותו. טשרלט לדמה למצוא בו רמזים לדור זה, אבל כל אלה הם ככל-תגראות פרי פירוש טוען העלתה לו על פני יהודת, שהיא עיקר גדול בחשבונו של טשרלט, איננה מתבגרת מדור החשמנאים דוקא והרמות ההיסטוריים שבספר אינם חריגים כמעט אשור ובבל ⁵⁴. ואשר לכהונת — כבר התקטושים ⁵⁵.

למהזרה העברית, וכן שכר הוכר, רואים עוד ברור מכמה זביבים. אבל אביא פקצ'ר המקומ, רק ראייה אחת בפרק י' (המשיר את ז' 27) הוא מסטר, שבס לאחר המכבול באו הורות הפטמים לסתות את בני נט ולאבדם עד שנטערו רחמי שמים וציווה לשים את רוכט אל בית המשפט ⁵⁶ ולהשאיר רק עשרית מהם, ואו גצחו המלאכים להדריך את נח ברושאנא. — אבל רבירים אלה וזרחים הם, ואינם בס' חנוך, וכברו שהם הרוחנה למஸור שם. ע"י מעשי הערים (ו-א) מסביר ס' חנוך תולדות הרע, אבל אם הערים נאстроו בגיאנס — מנין הרע עצה בעל היובלות עד על קושיה זו ולשם זה חז'ר והחיה ⁵⁷ את הורות הטעמי. שעינו סעם זרע אדם, ואת רפהאת הארץ אחריו המכובל שבס' חנוך, הרחיב לרוטאות בני אודם לכל הורות. 56 החלוקה הנתונה בינה אינה דוקא המכובלת, ב' בער (אצל קראוש, סטידיאנסיגראמה ועוד אטוקרייטה, עמ' 223). למשל, מקדים את זב, זג 1—18, זא 12—17 לימים שלפני החשמנאים, את מה — ז' הוא נטון ענן לימי יונתן, ואילו את צאי, צד־קָה (וכמו כן הפרקים א—לו' עב-טו') לימים קודמים לש'. 64. אלומ המיעין בפרקים שהוא מקובל לחשמנאים, ראייה, שאין אלה שונות במאזהה משאר הפרקים שמדובר בהן על קומת הגדיוק לעתיד ואבדון החטא. לא כאן המקומות להאריך בזה, אלומ דומני שהחלוקת הנתונה בזה מזדקה יותר מאשרות. וס' היובלות מסח על. ⁵⁸ 56 בפסרו 1946 *Der Menschensohn im ätiopischen Henochbuch.* 1946 עמ' 35—39. זג, סgal, חרבין, טנה בכ' (חשיא), עמ' 136—152.

58 עיר להה כבר בקרמן 69, JBL, עמ' 245 וכו'). עיקר ראייתו של טשרלט היה מה"יוחוטו" של לוי, טשרלט ראה בזה כמיון אוטוריאת של יונתן הודקנות. בלו' ח', 13 וימתה למצו רמו ברורי לו (ר' בפסרו המובא בהע' 147; שם עמ' 5 — 11). אבל מאחר שפירוש זה דוחוי (ר' בסופים, שהוברים שם מוסכמים על צדוק), הרי שרואיה זו אינה ראייה, גם ראייה והאותה, שהכתיבה הלה בש' 107—109, שכן בցואת לוי (ר', 11) מסטר לוי על אנשי שבם שנשפו — אינה מוכיחה ממשה. שנאה בין שפראונים לישראל היה קימת כל ימי בית שני,

шибישראל היו חמיד הכהנים מושלים י"א. והרי גם לבנישירה יש ברכה מיוחדת לאבוחר בני צדוק לכהן" עלייד "הדו למצמיח קון בבית דוד" (נג' כח-כט). גם הראות ואחריות שהביאו עד כה לקביעת זמנו של ספר זה — רוחות מלאיות מכריעות במשהו⁵⁵. נשארת באמת רק האסכמה היהודית, זו שינה גם בספר חנוּ בחלקו המאוחרים (חנוּ נו', 5). שמדובר בהם על עליית פרתים ומדים. אם זהה ראיית — יהא אפשר לקבע גם ספר זה באוטו הומו, שהתקלים המאוחדים מס' חנוּ — בסוף ימי החשמונאים. ליה יעללה, שאין בו עדין כל רמז למלכות רומי, ומצד שני — קדום ספר זה בכל-אופן לספר התקנות" ולס' "ברית דמשק" (כמו שיתבאר בסמוך).

את "שער חבקוק" קבענו כבר, בעקבות פרופ. סגל, לימי יגיאי בערך. את "ברית דמשק" יש לגראה להעמיד. כדעתו של חכם זה, לאחר עליית פומפיוס. לפופמת זה ראוי לנכון לאחר את "ספר התקנות". כבכל "ברית דמשק" הוא יודע על "משיח מהארון וישראל". אבל ריעונתו "הדרטמיניסטים-דואליסטים" מרחיקים מאחריו כל מה שיש במגילות (ורק שני הפרקים האחרונים בס' חנוּ ידמו להם). "שני היצרים" בספר החזאות הפכו כאן לשני "גורלוֹת", "גורל בני אורה" וגORLD בני השם". ואפילהו אם נפרש את אלה על פ"ס' החזאות. תעמוד בעינה הטעמה מיוחדת זאת וה אלא כתהפתחות אחרונה.⁵⁶ כבר אמרתי, שאם יש אפשרות להשווות דברים בוה להמה שמספר בזימתיו על אמונות של האיסיטים, אין אנו יכולים להסתאים אלא מתוך חיבור ממן זה, בפרקים הקדומים של ס' חנוּ ובס' היובלות הדואליים הוי באבו, בס' החזאותינו חרוג מאמונה כלל ישראליות על שני "יצרים" וرك' כאן הוא תופס בכ"א לשון מובהקת הרבה, בסגנון בעל "החדות": "כי אתה בראתה צדיק ורשע".

שי בALTHOT MI BIYOTRI, ואבלז זה הרי וווקא בטיפור כיבוש שכם הטילגו לספר גם השמרונים נספם. תאווטוט השמרוני מספר שמעון שידל את לוי להתגanel על העיר והוא הוביל לו, שאליהם הבטיח לתת לישראל עשרה עמים (אבסטיות 22, או ר' ביכלה, REJ, 89 (1930) עמ' 344).⁵⁸

Diodorus Siculus, XL, Excerpt. Photii, p. 542, 543.

59 ביקרמן, הוווח אף הוא קביעתו של טרולס, סבר למצוור דאית לקביעת ספר החזאות או לפני 280 לפהיס, או בין 200—150. המנה בן 50 שקל (הנוכר בצחאת יוסף) נהוג היה בזמנם ההם ולא לאחר מכן, ואולם מאוחר. שהמנה (כמי שבירמן גוזו עומד על כך במאמרו) אין מחייבו של זמן היליניטי מוטיבים, והיה נהוג לפני האמת נס בימי קדם ומטרסת בזמנם זה כמנה של חולין" הרי שרואה זו אינה; גם בעל החזאות לדוד בבית-הספר או בבית המורש, בחכמי התלמוד אחיםיו, את טיבו של "המנה" לפני לטבים. מלבד זה, רואה צלוי, שהמנה בן 50 שקל היה נהוג בישראל גם בטופי מי בית נמי (פי' קדמוניות). י. ז. ולהה בנגינגרanganikkalipotra היהודית-אנגלית, Urk (Weights) קשה גם להסתיע מן השמות בצחאות שמעון או בצחאת נטהיל, לאחר שהרשימות מושבשות והראשונה מלאה טיסות נוראה בפסחות על פרשת כלום (יהכענני יש לתקן שם ליאקיני והוא מקבל לעמלק).

60 עד על זה וראשון מ. מרגלית, סיינ' טנה טו (חשיב) עמ' ט-כא, המביא שם ראיות אחרות לקיום ס' ברית דמשק.

61 לפשרה וז ולטוקם זה ביחסו (שהערוני עליו מרד פלוסר ומר הברמן) — מגלות גנותה כי עמי מט — יש להביא דברים מעוניין וזה שנתייחסו לרי פוקוא. "שאל אחר את ר' מאיר, לאחר שיצא לתרבות רעה. אל' מאי דכתיב ים את זה להעמת זה עשה האלוהים איז אשר לו: כל מה שברא הקב"ה ברוא נגנו. ברוא הרעם, ברוא גבעות, ברוא ימים, ברוא נהרות, אל' ר'יע

וכן הדבר באמונה בשכר ועונש ובתheit המתים. בפרקם הקדומים של חנוך (י, כה, כה כ) מזכיר הרבה ביטויים-הירויים: הרשעים יטפו או לעולם והצדיקים יקומו אמנים לא לחי עדר, אבל יאריכו ימים על הארץ כדורות הראשונים. עד אשר יולדו 1000 בניים וכל ימי גבוריהם ושיבתם יבלו בשלום. — אמונה כזו (אמנים תלישן מעוממתה במקום העיקרי — פרק כב) הווה גם בספר היובלות (ז, 24; י, 20, כב, 22, כג, 11—31): כל בני אדם ידונו ביום הדין — לשם זה כי חנוך כדי להעיד או על מעשיהם — הרשעים יאבדו, ואילו הצדיקים יקלבו ימים לאלה שנים ולמספר שנים גדול ממספר ימים לפנים... וכלו כל ימים בשלום, ואין איש רע". — לעומת זאת נחלה מושפע מאמוריהם שב' חנוך (ר' לעיל, עמ' 14) ובמגילותינו ר' קיימת כבר האמונה, כי בבוא לעתיד "מוועד משפט נחרצת" (לשון מגילת החתקנות ד, 20) יקומו הצדיקים לחי עולם, והמשיח ישב לדון על כסא כבוד עלייך" —

גם מבחינה אחרת יש לקיים הסדר האמור. עמופמים כתתייטים ראשונים יש בפרקם הקדומים של ס' חנוך. אבל עדין עיטה ערפל הכל. חכנית מגובשת יש רק בס' היובלות. בפעם הראשונה ניתנת כאן "תורה". אבל עט שזו תורה של קבוצה ופולמוס דבריהם לה עם כלל העם, על שיעוב. ווקות "לחוחות השם" ואנו מקיימים את הרין כראוי, עדין אין זו בתוך תוכה כת מבודדת: חזקיה מכונים לכל האומה. על קבוצת מיהודה עם "בתיה מועד" ובתי הכנסת מיוחדים לה אנו שומעים בפעם הראשונה. בתקדים המאוחרים של ס' חנוך וב-ספר חבקוק, אבל גם באלה אין עדין "מחנות". הללו מופעים לנו שוב רק בס' "ברית דמשך" ובס' החקנות, ויתרונו לאחרן על הראשון, שהוא כבר יודע על ישיבתו "במדבר". מתי נתקיימה ישיבה זו אין אנו יודעים. אבל קרוב הדבר, שמנה הוא זמן יציאת החומות", בגין תודס (קדמוניות כ. ה, 1) וחונן המטבילה (מתי ג, 3 וכיו', לוקס ג, 4) למדבר, לפנות דרך ה"ז" [והש' לזה מגלת התקנות פ, 13—14]: "batchonim ha'ala yibdlo mithor angshi ha'ulol lelcat l'midbar lepanot she at derakh zotaa casher chavot: b'midbar panu dror"; שם ט, 19—20: "ha'ayat ut panot hodor l'midbar". ובכן לכל המוקדם בימי בית הרודס בע', ואיפילו אם נקדים יציאה זו לכל האתרות, אין צורך להזכיר לפני ימי ארכילותוס (או לראשית הספרה הנhogah) יא.

ו

פירוש הדברים. שכן הספרים האוטקליפטים והפסידואיפיגראפים שמנינו זה המגילות והחדשות הן כולן מעשה ידי כת אחת באסטרדיות שוננות. מחלוקת של כת זו היא לכל המאוחר בימי יונתן החשמוני, ולכל המוקדם היא מתחייבת עם חורבן הבית. הנוכל מעתה — אני חזר על שאלתי בתחילת המאמר — הנוכל

רכך לא אמר כך אלא: ברא צדיקים, ברא רשעים, ברא גָּלְעָד, ברא גָּיְנָם, כל אחד ואחד יש לו שני חלקים, אחד בג"ע ואחד בגיגנו, זכה נטול חלקו וחלק חברו בגיגע, מהшибב רשות נטול חלקו וחלק חברו בגיגנו (תגינה טה א). מן העניין בו, שוב ר' עקיבא הוא המבטא רעיונות מובהקים של "המגילות", הביאר לו הוא נבראה המובה לעיל בפנסים, שאלו היו בעיות רוחות בחכירות האיזוטריות או, וכי' מוס' תגינה ב, ב: ר' יוסי בר יונונה אומר ר' יהושע הרצה [כמעשי מרכבה] לטני רבנן בן זכאי, ר' עקיבא הריצה לטני יהושע".

לשער שכת זו, שנטקינימה מאות שנים לא נשאר לה כל זכר וכל רמו בתלמידו? האזרחים, שבזרען לא היו מעולם יותר מכת פקנה של "חוורי יאללה" ומהמשי כהונגה עשרים וחמשים, הרודים בעם בעורת עבדיהם וגוטלים את "עליהם" בדורען, מאו אלעור בן פחרה ויתרתו בן פחרה⁶²? בימי יהונתן היה גדול (ירושה) סופת ט. א' שם, מעשר שני. פרק ה' בסופה) עד בית חנן וביתות וחבריהם במנן חורבן הבית (ב. פסח' גה, ב וע' קדמוניות דורותם כ. ט. 1) — יש לנו עליהם עדויות לרובן. כל שכן שראו לנו למצוא זכר לוויכוחים עם אלה, בגיןם שוגם אלה מתחוכחים עם הפרושים בספריהם (בס' היובלות ובס' ברית דמשק) ומוננים אותו לגנאי (שוב איננו ראשיהם היום לטשטש את העיקצות המפורשות כלפי "סמיניג גבול", "ובני החץ וטחי החפה"), שמכונים. כפי שראה עוד המוציא הראשון, כלפי הפרושים העושים "סיג לחורה"). אמנם כמה וכמה אידיאות מהלכות בכת זו, רוחו במ בין הכם, אלא שבגונזה זה והזאי עליינו לפреш את הדברים לא כיידי כת זו אלא כדברים מקובלין על כל החברות האיזוטרופיות בישראל או.

ואמנם, אם נבדוק נראה שיש כמה דברים בתלמוד, שאינם עולמים יפה אלא כלפי אלה.

"כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים: 'מן העולם' ומשכקללו המינגן אמרו אין עולם אלא אחד. התקינו שישו אומרים 'מן העולם ועד העולם'. והתקינו שיהיא אדם שואל את שלום חברו בשם, שנאמר ונגה בווע בא מביתיהם ויאמר לקוצרים ה' עמכם וכוי' ואומר עת לעשות לה' הפרו תורהך. ר' נתן אמר: הפרו תורהך עת לעשות לה'". (תוס' ברכות ז, כא) התקינה הראשונה אמרה כלפי הצדוקים, שכפרו בתחום המתים. אבל כנראה לא כן הברכה השנייה, בדין כבר טען, כנראה. ג. אלון (הרביים כא. 37—39) שתקינה זו יש לראייתה "מכונות כלפי דוגמתיקה כתטיבית-יחסידית. שעשן את פרישתם מלשואל בשלומם הבריות בשם — אחד מסיני הוייכר שלהם". אבל, הרי כמעט שאין לנו סימן היכר יותר לבת זו מבהיננותם בשימוש בשם. נדמה עליון שאין לפקסק כלל. שכפלי אלה נאמרו בדברים.

אמרה אחרת, שאפשר נחכונה כלפי אלה היא: "האומר יברוך טובים הרי זו דרך מיננות" (מגילה ד. ט) "על קו צפור יגיעו רחמיר. על טוב ייכר שמקשתקין אותו (שם). מכיוון שהללו ראו את עצם 'בני אור', בני צדק", "בחירם" — הרי ברכת כו' הוולמת להם מאד. כבר הבנו לעיל בדברים מפלין, של אלהים מיחסים הם רק את הטוב.

מאמר שלישי שנראה להיות כמו כן מכובן כלפי כת זו היא המשנה היזודה (ראש השנה ב. א): "בראשונגה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם. משקללו המנייני התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירים". מי הם "מנינים" אלה, ברור לגמרי מן התוספתה המקבילה לבאן (ראש השנה א. ט) וממקומות "אין ספור" כמו ערךם: הביבתין (כגירא בכ"י אדרסוט. ר' להלן) ביחסין אלה הם כנראה בני הכת שלנה כלומר — לפי כל האמור — ואיסיים, וממילא גם להפסך: תאייסיים הם הקוריים בתלמוד בית(אסין).

62 שמות הללו נשתבשו בדפוסים לסתורה ולסכוונה (א), אבל חזורת הגנומה היא לנכון בה, כפי שマーואה קיושין סו, א: פועירה. — שהזוקקים לא היו באמת מעלים יותר מכת Kapuna מקריב כאה — יצא מוה, שלא היה מעולם יהוות ذיקית בಗילה.

אמנם דעתו זו כבר נשמעת בין החכמים — אם בודדים — מות מאות בשנים. אולם נראה שרק עכשווי, ע"י המציאות והתרונות אלו מסוגלים לתביא ראייה של ממש עליכך.

הראשון שעמד על וייחו זה היה גם חוקר תריאון לחקר היסטוריית בישראלי — ר' עורייה מן האדומים (מאור ענינים, אמרוי בינה, פרק ג' מהדורות קאסול פמ' 90-97). לאחר שהוא מביא דבריו החכמים על הביתותים ודבריו יוספוס על האיסיים הוא מסיק כי עם היוותם (האיסיים) שום (עם הצדוקים) בהכחשת תורה שבבעל-פה כאמור [שהוא הביתותם אמורים: עין תחת עין — דבר כה, יו-ו' ורשו השמלה — שם, כה, ט' — וירקה בפנוי — הכל דברים כתובן], הנה אין מביא דבר הביתותם. רעה בפרט זה שיכחשוצדוקים בהשאות הנפש ובגמולו אחריו המות, וגם כן חשבתי על קרבת שם העצם ביתותים ואיסיים. כי מהריבת בית ואיסיים נולד שם התאר ביתותים... גם מן המאמר הזה בשמונה שרצים (שבת קח, א)... [המובא במסכת סופרים פרק קמא זזיל: שאל ביתוסי אחד את רבי יהושע הגרצי מניין שאנו כותבini פליני וכיו'] נוגש דבר טוב בביתוסי, שלא היה תוקע עצמו לדבר הלכה נגד הפרושים במצות הטהילים, כמו הגזדקאים הקשים מהתמן. ובגלל כל הרוברים האלה נהנה שקטה מחשבתי לשפטם. דתוינו ביתותים היינו איסיים המשנונים מן הצדוקים בדברים הרבה ובפרט בענין הנפש וגמול כאמור, ולזה נקראו שתי כתות, כמו שוכרם הרבים זיל בפירשו פיק דאבות ופיק דחולין, שאם השתו בכל דעתם אף כי רבו מארבה לא היו רק דת אחת. אמן בדבר הרע הזה היו לאחדים, שלא יאמינו הנהן לנו תורה אמת על-יפת אצל הכותבה על ספרך.

דעתו זו של עורייה מן האדומים, (ובძח' מה גם של בעל תוספות יומ' טוב, המחק גם הוא בין ביתותים לצדוקים⁶³) קיבל הרצפלד⁶⁴, ולה נטה גם יעקב לוי בבל המלון הנගול לחלומותך. הרצלLER האבע עיל חום' סוכת, פרק ג' ותוס' מגחות. פרק י' שכחוב בהן בית סיין (במקום ביתותין) ולי העיר, שהעוזר דפוס ראשון גורס בכל מקומ בית סיין (ולא ביתותין) ואך הוא סודר ערך זה. לפניו בית עלייה⁶⁵. ולוי שואל עם הרצפלד: *Sollte man hiedurch berechtigt sein?* בית הלל, דעתו זו לא זכתה לחשוט-לב הרואיין, השערתו של גייגר⁶⁶, שרוואה בBITOTHIM פול של צדוקים וההירוויזים של האונגנליין, בכל וורודה (וזיא מורה לכיל-ילדאש מפני שהיה עושה את תקנות החכמים המכוננות ונגדם, שכדי להוציא מלבם עקרו דינין ומונגיון, תוצאה של התגוזות עם

63 תוספות יומ' טוב למנחות י' ג: «והכא נמי תיא בבריה, בדיתותם הם אמרו עזרת אחרי השבת, ולעל מניה גניא צדוקים הם אומרים יתרד טגבוב ומביא טבז. והוא שאע"פ ששת הכתות יראו לא לטיניות, מכל מקום כת זו פקוח בדבר זה וכת זו בדרכ אחר ואחיכ' קבלו שתיכון לרעה זו מזו. וכן ראייה לחכם בספר המתואר מאור עיימ' בפי' מהחק שפני המתואר אמרוי בינהו, לפי זה שיער אף הוא דבר זה חילה מעזמו».

64 Geschichte des jüdischen Volkes כרך ב', 397-398.

65 האטקרה וחרגומו, עמי 90 וכיו': הBITOTHIM החרעמו על החכמים על שלליהם הוציאו טידם, הכהנים, את המונוטולון של קביעת החושך, לפיכך חידשו פירוש אחר, שלא במקובל עד כה.

אוו משפחה צדוקית. קטנה סופיסות, וחידושים הם לפרי ניצוח בעלמא) הפקת כמיין "דעה מקובלת". רך פולט⁶⁴ וראה על-יכר, שתוס' ראש השנה כתביביד ערטרופט כחוב שלוש פעמים בבית סיג' וכן בתוס' סנהדרין ותוס' סוכה ג' בכתביביד וינה פעמים. בשם רביינובייך (בעל דקדוקי סופרים) הוא מביא עוד, שבמסכת חולין שבאת מקהיר, ובאחרת במנחות סה כתוב גם כן בית-טיין. לפני שנים אחדות העיר על זיהוי זה גם ב"צ צי"⁶⁵, אם כי לא הספיק ראייה חדשה.

ברם מה שאיד-אשר היה עוד לפני כמה שנים, דומה אפשר כתע. כי מזו ההבדל המכريع בין הביתיסין לפרשיות ר' עוריה מן האדומים שקדם לכל החכמים בריאות ליזהו וזה (הרי למשה גם הראיתמן 'בית סיג' מצוי בכה אצלו, אם כי לא התבונן על הגירסה הנכונה) עמד גם על הקוו המכريع, המפריד את הביתיסין מן הפרשיות ומחברם עם הצדוקים: הכתירה בתורה שבבעל פה (ומצד שני על הלו המפרידים מן הצדוקים ומחברם לפרשיות:) האמונה בשכר ועונש ועלם הבהיר. בדבר זה אין כמונו הבדל אם אפילו על-ידי' דרישתם הם בכתוב הגיעו להזכיר יותר מאשר יישראל⁶⁶ (כדרך שעלה אחורייך לקרים): החודואה במסורת זקניהם היא שמציגת את הפרשיות והעדירה שאר הכתות. אמנם תלמידים (ובஸודות התלמודיות בכלל) חיל 'ערירוב פרשיות' (אם אפשר לומר כך): דבר שימושם במקום אחד לביתיסים (לירוב והך בתוספה), מיווהם במקומות אחר לצדוקים. שאלת היא, אם זו מפני שכבר בתקופה קודמת לפני הערך, לאחר שתי כתות הללו גם יחד עברו מן העולם, היו כוללים דבריהם של האחת בשל השניה (מאחר שתצדוקים — ולא הביתיסים — נזכרים כאנשים חיים בפועל עוד בימי ר' אבחו — שבת קנב. ב — יהא ראוי לומר לפי שטה זו, שייחסו ענינים ביתיסים לצדוקים)⁶⁷, או שכמה מקרים לפחות⁶⁸ — באמת האשוו שנייהם (כדרך

64 במאמרו REJ, 1881, 109 ff. Etudes Talmudique נזכר חור בו, כי במאוף. s.m. QR] . נזכר יי', עמ' 405—406 הוא מציין זיהוי של שם אחר עם האיסיים (חשיים, חליטים).

65 ספפו: המירושים, הצדוקים, הקנאים והגנוזים. רק אצל החוקרים הגנוזים הוסכת שמירת המזוחות סימן מובהק למפרשות.ך כותב למשל באואר (ערוך Essener ברייאלאנטיקלופדייה של פוארטיזובה, ר' לעל הע' 22): רק פילון היושב בגולה יכול היה לומר שהאסיסטים מקפידים על שמירת שבת. בעודו שלפי האמת זה עניין רק למפרשות.

66 אבל מעניין שבחולין פה, א, שואל אחד יעקב מינאה לרבא (וככן בבללו): "חיה כלל בחמה לסייעין. אימא נמי בהמה כלל חיה לכייסוי" וכו' ושאלתו זו היא אחת ההלכאות שמשמעותם בעל ספר היובלות (ו, 30; כא, 18); האמן לא רק מרועיגותיהם נשארו, אלא יתרוים מה?

67 אבל מדוע אין לישב לפי האמור את הסיטור באחד שנסר על גבי רגלי ורגמווי כל העם באתרוגים, שבתוס' סוכה ג, זו נתיחה לביתיסי, ואילו בבללי מטה, בצדוקין, המקומות המחליפים שני השמות הם בלבד חניל:

1. הקשרה מכוחך: חות' יומ' הכתובים א, ח — ביחסינו, בבללי יומא יש' ב' נג' א, ספרא אחריו, פרשה ב', פרק ג — הצדוקי (בירוש' יומא א, ה באים שני השמות זה על-ידי זה, בפשנו), שם א, ה — נזכר העניין בסוףה).

2. אין עד זומם נהרג אלא עד שיירוג הנזון: מות' סנהדר' י, ו — ביחסינו, בבללי מכות ה, ב — הצדוקי (וכן מ. שם א, 1).

שרואים לקרים אחר כר', שתם. מגיעים פעמים תרבה לאותם הפיירושים, שבעל חובילות, כאמור שנח לפניהם, או訛תורגם יונתן, השבעים ופילון — מבלי שיתו בגראה אלו בידיהם; או לבסוף, מפני שם האיסיים (לשפטנו הביבlicos). וכי שרואים מן המגילות החדשות, קוראים לעצםם "בני צדוק". על כל פנים, תהא סיבת השנויות אשר תזה, ייחודה של מפלגות אלה עומדת גם אחריה זה בעינו: בשום מקום אין זוקקים את ההפירה בתחיית המתים אלא (כדבר בעל "מאור עיניים") לזרקיהם ובשם מקום אין זוקקים את התהובות בקביעה זמן עצרת (שבועות) אלא לביבlicos. יש לעומת על עניין זה של קביעת החודש ועצרת הויל ועצרת הנראת חולות הוא את הויואי הנגלי ביןם ולאיסיים. דרך ספר הירבולות והספדים התלויים בו, כבר הבאתי לעיל את המשנה והבריתא עליה, שהביבlicos היו מטעים את החכמים בקביעת זמן החודש ולשם זה שוכרים אפילו עדי שקר (מ. ראש השנה ב/א. חוס' ראש השנה א. טו; ירו' שם ב. א). מחלוקת זו קשורה כדיוד באחרות — בקביעת זמן 'עצרת', שהמסורת (כך גם השבעים, פילון, יוספוס) פירשה את המלים "מחרת השבת" (ויק' נח. טח) של הנפת העומר על "מחרת הפסח", ואילו הביבlicos כדרכם בכל מקום (ר' לעיל) — כפסוטו הנגלה — על שבת בראשית. עד כמה שהלו נחשבו רואים מכך, שכדי להציגו מודעתם של אלה (ומפני הבידי תוסים), שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יו"ט" החקינו שיוו שלוחי בית-ידין יוצאים «ואוכלים גדול יוצא עמו» לזכור את העומר אף בשבת. וכל העיריות הסמכות לשם מתקננות לשם, כדי שהיא נזכור בעסק גדול" וכמי (ט. מנחות י. אריגו שם, חוס' י. בג) ולא עוד אלא שהתקינו, שאם חל יום טבוח" של עצרת אחר השבת אין כהן גדול מתלבש בכליו ומותרין בתספור ובתענית, שלא לקיים דברי האמורין עצרת אחר השבת" (חגיגה ב. ד). אין לדברים אלה ביאור אלא שהביבlicos לא היו בכלל ראיית החודש והיה להם חשבון משליהם. טיטהו נקבעה עצרת לעולם אחריה השבת⁶⁸.

3. הכת יורשת, עם כת הבנו: ה. ידים ב, כ — ביחסים: ירוש' בכא בתרא ג, א; בבלי שם קטו, ב; מגלה הענית לכד באב — זוקקים. [תmidim משל יחיד — מגלה הענית א בכרי פרמא — ביחסים].

68 בראש השנה כב, א מפרש רשי מעשי הביתוסין, שכרכו עדי שקר ט. איירע לי של אדר בשבת ולא נואה חוש בזמנו והביבlicos מתואין משיה יום ראשון של סוכה בשבת, כדי שתואו הנפת העומר באחר שבת ועצרת באחד בשבת" וכו', התוספות שואlein על זה (שם) "ואית מה פרוחין והלא מקלקין לעין פסחוי" והם משיבין: "ולא חשיב לה קלקול, משום דדרש אתם — ואפלו מוזדים". — אבל מה יעשה אם חל רית' באמצע השבוע, כיצד יסבירו או עצרת אחריה השבת? קרוב על כן שלמה היה החשוב אחר, שלא נסרך כלל על הראות והקלוקל לא בא אלא לגרום צער לטرسותים [ואין לשאלות]: הללו, ואיסיים, שלעדות בניו הוו מוראלים במוטר היוי, כיצד התייר לעצם לשגור עדי שקר. שכן למעשה אין דברי טכני לכך, שמעמידה עצמה על הבדל בין זוקקים לרשותים, מלהתיר בטסוה הכל ביחס לרשותים, והדברים הקשים ב Mattis לוחינו יוכיחו], וכך בטלות גם קושיותיו של ריח טרנוביץ' (תולדות ההלכה כרך א, ב, 212-213) שהוא תמייה על אילו: אם מחרת השבל הוא יום ראשון, ועל כרחך אתה אומר או שוג' המזות. לעיל ביטוי השbeta, או שמחשים יומם בין חג המזות לחג השבעות לאו זוקקים וטהרת השbeta תלוי רק בהבאת העומר, שאין לו וזה קבוע... אם כן... לא היו עקבים בהכלתם. מצד אחר קשוו את הכתה העומר עם חג המזות, עיין שלא נזכר מפורש בתורה,

כיצד ? דבר זה מפורש כנראה בס' היובלות. בספר זה, מoor ביליך לנו, שישו דבר לא נכתב בו "שלא לשמו" ובעיקר הדבר מכון בודאי כלפי שאר הכתות, אפשר אולי אחרי התבוננות לכיל כמה כלליים: לעומת תורה שבב"ס העמודו, עלות השם "ולעומת הביאור ההלכתי לפני מדרש כתובים מסורתית, באbiaור לפני 'פשוטו של-מקרא' בביבלו (זהו גם שבנה אב עליידי מיצוי המלצות מקראיות בפושטן, כאמור לעיל, ליעול הרוחני שליהם). יש בו גם כמה פרטמים, שקרובים לו בלבו של מחבר זה והוא רגיל להטעים (שמירה קפדיות של שבת; איסור כל דם; אסון הקרבת הפਸח וועוד). אך כל כולם פולח פרט אחד, שפהיג בו המחבר. יתר על השאר — אותו פרט שכבר מצאו אותו לביטחים — קביעת זן עצרת וקביעת הלוח החדש. שני אלה אוחזים ודבקים יהה: את הלוח החדש — לוח החמתה של 364 יום, היינו 52 שבועות בדוק — מבשר "מלאך הפנימית" (לפי ספר זה הוא תגונתו גם את "התורה הראשונה" למשה!) מחר אסמכחה לחג השבעות (ו. 17-38). החשיבות המיהודה שתוארו מודיע לשבעות דוקא, רואים יפה מותה, שרק על שבעות הוא אומר, כי "גַּת וְבָנָיו וְכָמֹו אֶבְרָת וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְבָנָיו תָּגִנוּ אֶת שְׁבֻעוֹת" (ו. 18-19. והש' טו, 1, כב, 1, מה, 4) ואילו את טבות ופסחה הוא נוהן עניין רק לאברהם (טו. 20. יט, 18, ווי. 15) ואצל יעקב אינו מוכיר אלא פסח (ועצרת) (לב. 4) וליצחק אינו מיחס שם חיגנה (פרט לשבעות!). ציוצא בו: רק על שבת (ב. 18, 30) וחג השבעות (ו. 18) הוא אומר, שהמלאים בשמות חוגגים אותם מאה הבריאות, ולא בן מעודים אחרים. חג זה בנה איפוא אב לכל הלוח (אם כי בתפקידו לחם דוקא פועל כנראה השפעות חיוגניות, כמו שראתה ביכלר⁶⁹).

את חג השבעות קובעים בט"ו בסיוון, ככלומר, השו עצרת לפסח ולטוכות (ביום מילוי הלבנה, ואדייל-פִּיכִין נחשב גם ליום מתן התורה — הש' שם בראש הספר: בשעה עשר בסיוון נקרא משה לקבל את הלווחות — אם כי לפי החשבונות אפשר להוזיא מן התורה גם בדרך קרובת לפשוטי הכתובים לא יהול יום מתן תורה אלא בפרק בחריך שקבע חכמים (ו. או ו' בסיוון⁷⁰). ומאותו שחדוש ניסן אצלם מלידםלא — 31 יום בחודש, הרי חיל יום הנפת העומר אצלם לעולם ביום כי בניסן וביום ראשון⁷¹.

אמנם לפי הביאור הנהוג, היו תבניות מוגדים משבת שלאחר יום טוב תראונו

ומזר שני תלו את הקביעות של הכתה העומר ביום השבעות. אבל לפי האמור בפנים לא קשו כלל החישבות בפסח אלא בהכתה העומר, כמפורט בטורו, ואית הכתה העומר קשור ביום מוסיים בשבוע — "כמושטי" של מקרא — וגם ביום קרבע בחודש, כדרך שללה לפני לוח החמתה שלהם לכל התגים. אבל, לדעתה, שחג השבעות תלי בהכתה העומר, וזה אין לה זמן קבוע, הוא מוששו של ולחאהון וברגנולד אחריו (מבוא, כרך ד, סוף ויליאם), אבל קשה לשער שגם מישראל ידע בו, וכל שכן בכיתת שני מועלם לא ניתנו קביעת הימים לשירותם של יתרודים⁷²

69. כד יוזא מנ. ו. 19: "וּבִימֵץ שְׁכָחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל (את חג השבעות) עד אשר חזרתנו בהר הזה". אם כן מלאך הפנימית הוא שנותן גם את חורתה הראשונה

70. במאמרו ב' REJ מס' 1930, חניל סאץ ד' שבת, 50-51.

71. עי' להו א. עפשטיין, ספר אלדר הרוני (כתביו... מהדורות הכרמן, תש"י), עמ' סוף עמ' 10, המראה, שגם לפי שיטת בעל היובלות חל עצרת לעילם ביום א.

של פסח (זו שהפרידו במדוע בין דעת הביתותם לדעתו של בעל ס' היובלות ז'). אלא שLEFT האמת אין לנו רמו בשום מקום. שכך באמת היה חשבונם של הביתותם: במטרות התלמידים הרוי לא ידבר כלל מאיות שבת החילו תללו מוגנים מיט' חיים שבין הנחת העומר לעצרת. והנה כבר א. עפסטין הבן, שחשבון בעל ס' היובלות אינו המזאת ספורות בלבד, אלא נהוג היה באחת הכתות. אלא לפ' מה שתית יודע או עדין יכול היה לחשוב על "כת אחת מן הכתות הרבות שתיאו א'"²² וודין יכול וזה שלא לקשר כת זו באחרת מטירסתמן מן התלמוד²³. עכשו שברור, שלוחה היה נהוג אצל בעלי המגילות (ברית דמשק ג' 13-15; ג' 18; ספר התקנות א. 14. ואולי גם י. 5). בולם אצל האיסיים כת גדרולה ומטירסתמן זו, שהאריכת חמאתים שנה; ומצד שני חולים בתלמוד את חදך ואחותה בקביעת המועדים בביתותם. ורק בהם בלבד, בעל כרוך (וכל שכן) אם נזכר לזה ראיותיהם של פוריה מן האודומים וחרצפל). שאלת זחים עם אלה. — נוסיף עוד שבספר התלכה העיקרי של כתנתנו — האיסיים — בס' היובלות, אין זכר לא לניסוך המים ולא לחיבוט ערבת בחג (דברים שכבר הטיעמווה חכמים²⁴, והדרי המנענות זו ביתיתת גמורתי היא (מ. סוכה ד ט; חות' ג. י. טו בבל) סוכה מג. ב)²⁵, וכן אצל אלה — הביתיתם — מיסדים. כאמור, גם פירושיו של בעל היובלות בעפסטה"כ ביבולו ולא במסורת זקנים²⁶.

אמנם אין לומר, שכבר יצאו מכל קושיות וabajoות ז' עם החומר

בז' ע' א. עפסטין, בכתביו...>, עמי' קות ואילך. עפסטין מניח בכלל, שלא בבעל היובלות היה עוד חשבון אחר, לפי הירח, מיוחד לעוני קודש, לקביעת מועדים. לקביעת מועדים. אבל שיטה זו לא זו בלבד שאנו לה כל סוף בס' היובלות. היא גם מנוגנת לה בתבלויות, ואין לך דבר יותר רוחק מלייחס לספר זה חשבון לפי הלכתה. עד כדי כך נזהר הלה, שבספר הכרואה שלו הוא מסכח את הכתוב בברא' א. יט "יהי מארת ברקע השמיים... והוא לאחת ולמועדים" — "ויתן" ה' את המשמש לאות גודול... ולייטים ולשבותות וליריחום ולמועדים ולשנים ולשבותות וליובליטים וכל עותות השניפה" (כ' 9) וזה הלבנה אינו וכור כללו — — שבעון הפלשים הוא פשרה בין חשבון בעל ס' היובלות לחשבון המקביל לאחר שהוא קיבל את הלוות של בעל היובלות, והם מוחוקים בוגע לקבעת המועדים בחשבון להבנה, אלא כדי לקרב לחשבון, הדריהם מונחים מלמחרת יו"ט האחרון (מכ"ב בנימן) — ע' שם.

בד כתבי... עמי' כסנו. בז' בתומו' ראש השנה א. צו אמר רעד השכו עליידי הביתותם לקלקל חשבון הראיה לפי הירח: "עליה החיטוי במעלה אודומים". וזה הר בדור ר' יריהו. ובמודר ר' יריהו הלא ישבו עקרם של האיסיים²⁷ בז' למשל: קלונגר, היסטורייה של בית קני, ג. עמי' 204. 74 אמם בתלמוד (סוכה מג. ב) מזכיר רק על התמורותם לקובט ערבה בשכנת, אבל מתחבר שלא הרדו בו כלל, לאחר שאף לחכמים אינו אלא מוגנה קדום (מנוגה נביאית) בלבד. בז' הש' "עליכן הקומם בלחות השמיים. כאשר פצטו כן יעשה לך ליר'" (ולזה מגלת תענית ליר' תמה, שהיה הביתותם אודרים עין חחת עין, שנ חחת שנ: הפטיל אודם שננו של חברו — יפטיל שננו, ספה את עיננו. יסמא את עינו, שיהיו שווים כאחדרי). וכך הוא דורש שהפטת לא ייאל אל באית המקorsch (פס' 16) וחדי — כמי שפירשו — מפני שפטט על הכתוב בוה "לפני ה'", וכן "מעשר בהמה" לכחנים (לב. 15), בבית המקORTH, הוואיל ונאמר בו "קדוש לה". מטעם זה בת בון נשורת באש — מטש (אך ר' סבחי נב. ב).

בז' הביתותם לפי התוספתא משתתפים בעבורה ומהם גם כחנים גולים ואילו לפי הירוש הרוגל ביסופוט לא הקריבו הם בעצםם. אבל מאחר שאין אלו יודעים אם גירסה זו

העורום שבדינו לאחר הכל אין זה מפלא. אולם ברגע שהוא מקבלים עדות חרבת קומראן, שכואן לפניו מגילות של האסיטים, שוב אין לדאות כיצד אפשר להמלט מההשערות אלה, ובוינוין גם מן הזיהוי האחרון, שהבייחסים שבתלמודו אינם אלא תאייסיים של יוספוס וכור, ואין ביחסין לפיו וה לאו בית איסיים⁷⁷, בית מדרשו של (איש בשם) איסי, אולי מייסד הכת (ומורה האדם?)

היא עיקרית ומצד אחר אין לנו יודעינו מתי חלה התרחשות תאייטים מן המקרו ואיתן בדיקות לפניהם את הפקה אצל יוסטום, הרוי שודרים הללו פעוים עוד בירורו. — הגיעו בונה יש עוד לבירר מה היחס בין האירועאות השונות לעוצם 'זהלכות' המיווחת פעם לפחותים לבריחתם ואיזו דרך יש לשבש שאלה זו (ולайл בעקביהם).

77 אפיקוניוט, מדברת הכנרת, מכיר את האיסיים גם בשם אסמייט. Panarion haer. 19:30: וגם בשם יסימ, שהוא מזגיאו מן השם יש' (אבי דוד), ונילוס הקדוש מסימי (בש' 430 בע') מתראור בשם האחרון *Iessos* כת יהוית נירה פין ומעוגה, ישבת אלהים, ומולאת במושר (De monastica exercitatione) ר' PW. ר' Esser (ר' Esser) הגדיר המשות ביוור לרבי תחרות של השם, שבאמת כן לפניו כינוי עשו לפיה שם פרטיא — אויל כאמור בפיט' איסי' על אף העירינו גם הרוב קוסטוקי כשתבעתי למני את היהוי ביחסים — אסמייט, אף והוא שאלמי אם אין כאן ביהאייט ורק הכותבים יוזנית המכחו לצורה הקורובת, *Eosostus* יוזונ, *Eosostus* = חזוני (קדמונית ג, 1, 15, ח, 9).

קיצוריים :

Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums = מונטשראַט
Biblical Archaeologist = BA
Bulletin of the American Schools for Oriental Research = BASOR
Journal of Biblical Literature = JBL
Revue Biblique = RB Revue d'études juives = REJ

מוכרות

1. למלילה בטופ' פס' זו ציינו, שאמ' לדון לפ' סדור פפרחים אין להזכיר ישיבותם במפורש יומי ארכילאום, והנמן המכון הוא כנראה ביום יציאת חתויים', והנה לאחר מפורת הכותרים לדפוס הואר פטרט' מ. ז. סול להשאל לי תברות חישבה שקיבל מיליטו-טומר Decouvertes nouvelles dans le désert de Juda, Extrait de la "Revue de la Pensée Juive" No. 10 Ète 1952. והנה כפי מה שמכיר יטרכטומר (שם, עמ' 76) נמצאו בחפירות האחרונות בחורבת קומראן שורה גוזלה של מטבחות, וכן מתחילות עם המרקרואටרים הראשונים (מיד לאחר גלות ארכילאום, בשי' 6) ומחתיות עם חורבן הבית. זהה עתה שטח החורבה מראה לפני בניהו ההומוגנית למון קד' ומטסיים. — הרוי שהשערה זו (שיצאה לנו ביחסו מטורף מסוק מפורש" בס"ר התקנות"), פשוויה יפה לעזרות הארכיאולוגית.
 2. להערכה 1. לעוניין מדורש ויסענו יש לפחות את מאמריו של ש. קלין ב' 1934 ZDPV, כבר הוא מחליט שלטניינו "תרגומים או עיבוד מטורף היווני או הפליני" (שם עמ' 9).
 3. מר. נ. ברמנחט מעירני (קשר להערכה 5), כי מלבד המקומות הרבים שכבר ציין רמאש' (כמבעו לסדור אליוו ובentimes הספר, עמ' 98, הע' 57), גם רשכיג' בפיוטיו (מהרי ביאליקדרז'קי ב. עמ' 28), ר'ית ויטאל בספר החיזיות, עמי קמפה ורבינו בחזי בפדרשו (פ' פינחס), וכי בימי היבטים מוכרים את הויהי פינחים — אליוו בפלאה ספקה', נזהה, איטואו, לבסוף האמונה (של בעל החזאות), שוג המשיח מבית דוד יג'ם "המשיח" מבית אחרון מפירים שוניהם בחייבים.